

Hoofdstuk 2

Dossieranalyse

In dit hoofdstuk analyseert Myria de gerechtelijke dossiers van mensenhandel en mensensmokkel waarin het als burgerlijke partij volledige inzage heeft verkregen. Het geeft een scherp beeld hoe een onderzoek concreet op het terrein gevoerd en opgestart wordt. Daarnaast schetst dit hoofdstuk per uitbuitingsvorm een beeld van het fenomeen van mensenhandel en van mensensmokkel.

De analyse is gebaseerd op de processen-verbaal (pv's) van die dossiers, en heeft vooral oog voor het criminele systeem en het slachtofferperspectief. We lichten in de eerste plaats de synthese-pv's grondig en kritisch door: daarin vatten de speurders het dossier samen. Er gaat ook veel aandacht naar de aanvankelijke pv's die informeren op welke basis het dossier concreet opgestart werd en of er op dat moment slachtoffers geïntercepteerd en gedetecteerd werden. Daarnaast bevat het dossier de pv's met de verhoren van slachtoffers, verdachten en getuigen; de informatie-pv's; de mappen van de afgeluisterde gesprekken op basis van de telefoontap, de observatierapporten en tenslotte de rapporten van rogatoire commissies.

De studie van concrete dossiers is een hoeksteen om het beleid te evalueren. Ze leidt tot kennis over de implementatie van het opsporings- en vervolgingsbeleid op het terrein, en over de knelpunten die daarbij opduiken. Samen vormen die bevindingen ook een belangrijke informatiebron voor de focus van het jaarrapport en een onmisbare basis om aanbevelingen te formuleren.

Myria baseert zich onder meer op deze dossieranalyses om de goede praktijken en negatieve ervaringen van de verschillende actoren op het terrein te bepalen. Die worden weergegeven in het hoofdstuk *best practices en ervaringen*. Daar waar de dossieranalyse relevant is voor dat hoofdstuk krijgt de tekst een voetnoot.

1. MENSENHANDEL

1.1. | Seksuele uitbuiting

1.1.1. | Loverboy³¹⁴ Antwerpen met minderjarigen uit jeugdinstelling

In dit Antwerps dossier werden verschillende minderjarige slachtoffers die uit een jeugdinstelling waren weggelopen, tot prostitutie gedwongen door loverboys³¹⁵. De rechtbank heeft de loverboys veroordeeld voor mensenhandel en verkrachting³¹⁶.

De beklaagden waren twee Kosovaren en een Belg van Kosovaarse afkomst. Ze opereerden als een bende. De Kosovaarse hoofdbeklaagde was de loverboy, die als eerste de meisjes inpalmde. Daarna gaf hij de slachtoffers door aan zijn stiefbroer en schoonbroer, de andere beklaagden, maar ook aan loverboys uit andere dossiers. Zijn slachtoffers wisten niet dat hij een vrouw en twee kinderen had. De hoofdbeklaagde leefde officieel van een OCMW-uitkering³¹⁷ terwijl hij geld verdiende als pooier.

314 We verkiezen de term loverboy boven tienerpooier omdat de slachtoffers die via verleidingstechnieken geronseld worden niet uitsluitend Belgische minderjarige meisjes zijn. Het zijn ook veel meerderjarige slachtoffers die in België en minderjarige en meerderjarige slachtoffers die in hun herkomstland geronseld worden om hier in België uitgebuit te worden.

315 Zie best practices, dit deel, hfst. 3; Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, hfst. 2 Slachtoffers van loverboys, pp. 27-50.

316 Zie rechtspraak, dit deel, hoofdstuk 4.

317 Meer uitleg over uitkeringsfraude, zie Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2011, *Het geld dat telt*, deel I hfst 3 punt 1, p. 45.

a) Start dossier

Dit straf dossier startte op basis van de verklaring van een Belgisch meisje van zestien jaar dat weggelopen was uit een jeugdinstelling en opgesloten werd door andere loverboys. Die werden vervolgd en veroordeeld in een ander straf dossier waarin ditzelfde meisje ook slachtoffer was³¹⁸. Tijdens haar verhoor verklaarde ze eerder reeds tot prostitutie gedwongen geweest te zijn door loverboys en gaf hierbij ook namen van drie andere minderjarige slachtoffers. Die feiten vormden de basiselementen voor dit straf dossier mensenhandel.

De politie onderzocht de telefonische contacten van het eerste slachtoffer en kon op deze wijze een van de daders identificeren. De referentiemagistraat mensenhandel stelde een onderzoeksrechter aan die de politie de opdracht gaf voor een telefoontap.

b) Onderzoek

Het onderzoek was gebaseerd op telefoontap, huiszoekingen, verhoor van beklaagden en klanten als getuige, videoverhoor van slachtoffers, vaststellingen op heterdaad, gebruik van sociale media. De som van 5000 euro die de beklaagden tijdens hun arrestatie bij zich hielden werd in beslag genomen zodat de rechtbank ze nadien kon verbeurd laten verklaren³¹⁹.

Uit de telefoontap bleek duidelijk dat er over seksuele diensten werd gecommuniceerd en werd er openlijk gecommuniceerd dat ze geld verdienen met prostitutie. Een van de afgeluisterde gesprekken tussen de pooier en een klant heeft geleid tot een interventie van de politie in een hotel waar deze klant met het veertienjarige meisje op heterdaad betrapt werd. De politie stelde vast dat de op de sekssites gepubliceerde foto's werden genomen in dat hotel. "De slachtoffertjes hadden zelfs dezelfde lingerie nog aan."

Ook onderzoek naar de klanten bevestigde dit. Een klant die een verklaring wilde afleggen, bevestigde dat hij via een website een seksafpraak met de minderjarige meisjes had gehad: "Hij had gedacht dat ze meerderjarig waren. De deur in het hotel werd opengedaan door een man, aan wie hij 700 euro cash betaalde. Hij wees op foto X (verdachte) aan als de betrokken pooier. Deze verbleef volgens hem op de kamer ernaast."

318 Zie dit deel, hfst 4, rechtspraak.

319 Jaarrapport mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hfst II punt 1.2. Focus op de financiële aanpak: gebruik van financiële onderzoeken in mensenhandeldossiers, pp. 44-55.

Internet en sociale media³²⁰

Een beklagde verklaarde dat hij een van de minderjarige slachtoffers via Facebook had leren kennen. De beklaagden werden door het eerste slachtoffer aangeduid via Facebook waarbij het slachtoffer ook hun telefoonnummers kon geven. Via een vergelijking met de foto's van de politie konden de beklaagden formeel geïdentificeerd worden.

c) Slachtoffers³²¹

De slachtoffers waren Belgische meisjes tussen 14 en 16 jaar. Ze waren allemaal weggelopen uit dezelfde jeugdinstelling en hielden contact met elkaar via Facebook.

De slachtoffers bevonden zich in een uiterst kwetsbare positie. Het waren allemaal jonge meisjes die ongelukkig waren in de instelling waar ze waren geplaatst en daar ook geregeld wegliepen. Eén meisje was reeds 53 maal weggelopen, een ander meisje 37 maal. Dergelijk wegloupedrag leidt er vaak toe dat zo'n meisjes gestigmatiseerd worden door hun omgeving. Deze meisjes waren helemaal niet zelfredzaam of konden niet in hun levensonderhoud voorzien.

Er was sprake van dwang. Eén meisje onderging zwaar geweld. Daarnaast was er minstens sprake van listige kunstgrepen. De loverboys speelden in op de liefdesgevoelens van deze jonge meisjes en draaiden hen rond hun vinger. Daarbij waren ze echter alleen uit op geldgewin. De meisjes raakten emotioneel afhankelijk van de loverboys. Na de arrestaties van de beklaagden beweerden verschillende meisjes plots dat ze geen slachtoffer waren en ze niet wilden dat hun 'vriendje' in de gevangenis zat.

De beklaagden drogeerden verschillende meisjes om hen ook drugsafhankelijk te maken en hun seksuele remmingen te verlagen. Twee meisjes verklaarden dat ze drugs gebruikten om de feiten te ondergaan.

Slachtofferverklaring

Het veertienjarige meisje werd als dertienjarige in de prostitutie geduwd

Het veertienjarige meisje van de hoofdbeklaagde verklaarde

320 Jaarrapport mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hfst II punt 1.3. Evidence-based benadering: het slachtoffer staat centraal, p. 56-61.

321 Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hfst I punt 2 slachtofferprofielen van mensenhandel, p. 27-28.

dat ze sinds haar tiende in een jeugdinstelling zat, omwille van alcoholisme bij haar ouders. Ze liep dikwijls weg uit de jeugdinstelling, in totaal reeds 53 maal. Ze was een jaar geleden in Antwerpen beland via Facebook-vrienden van een ander meisje uit haar instelling. Telkens wanneer ze uit de instelling wegliep, zocht ze slaapplekken, en die kreeg ze door seks te hebben met mannen. De hoofdbeklaagde was eerst haar vriendje en duwde haar als dertienjarige in de prostitutie. Hij adverteerde haar toen via sekswebsites, en liet haar door zijn stiefbroer naar hotels of klanten brengen. Ze gaf toen het prostitutiegeld voor een deel aan de hoofdbeklaagde. Later kwam ze te weten dat hij een vrouw en kinderen had. Ze was ook bij hem thuis geweest en had van de vrouw kledij gekregen. Deze vrouw was van alles op de hoogte, en vertelde dat hij al bij veel meisjes hetzelfde had gedaan. Ze wist dat ook haar vriendinnetjes van de jeugdinstelling voor hem hadden gewerkt.

Via de hoofdbeklaagde had ze vier maanden geleden diens schoonbroer, de derde beklagde, leren kennen. Deze omschreef ze als haar huidige vriendje. De stiefbroer van de hoofdbeklaagde (tweede beklagde) had gezegd dat ze zich nu ook voor haar huidige vriendje (derde beklagde) moest prostitueren voor geld, anders zou hij zorgen dat zij hem zou verliezen. Ze heeft dat dan gedaan en gaf al het verdiende geld af aan tweede en derde beklagde. Daags voor de politie-interventie in het hotel had ze een trio gedaan. De klant had 700 euro betaald aan derde beklagde. Ze werkte de klant af in kamer 320 terwijl haar huidige vriendje, de derde beklagde, in kamer 318 verbleef, die ze als hun privé-kamer betrokken.

De derde beklagde had geen inkomen. Ze leefden van de prostitutie, maar het slachtoffer zei dat hij een goede jongen was, want hij sloeg haar niet en had respect voor haar. Ze wist dat hij haar gebruikte als loverboy, maar toch hield ze van hem.

Veertienjarig meisje dat geweldpleging onderging

Ook dit slachtoffer was ontvlucht uit een jeugdinstelling. Ze belandde bij de loverboys nadat ze de tweede beklagde per toeval had leren kennen via Skype; ze praatten elke dag met elkaar en hij maakte haar verliefd, ze kon er niet aan weerstaan. Hij is haar op een avond in Verviers op café komen bezoeken en heeft haar dan meegenomen naar Antwerpen.

Ze had intussen schrik gekregen: ze stond immers geseind als ontvluchte minderjarige en vreesde naar een gesloten jeugdinstelling te moeten gaan. Ze kon nergens meer naartoe. Ze had één dag in het appartement van de beklagde zijn moeder doorgebracht, en daar was de politie haar komen zoeken. Maar de beklagde had hen echter wandelen gestuurd.

De beklagde was dan harder geworden, en had haar gezegd dat hij haar zou vermoorden als ze hem zou verlaten of als hij door haar in de gevangenis zou raken. Hij had haar ook geslagen – bij een ruzie in Waasmunster had hij haar uit jaloezie een bloedneus, een gekneusde kaak en een hoofdwonde geslagen. Daarna had hij haar in de wagen meegenomen en haar geïntimideerd, verbaal bedreigd en vernederd. Later die avond sloeg hij haar nog twee keer, zonder enige aanleiding.

Drie weken na hun eerste ontmoeting trokken ze samen met een andere beklagde en zijn vriendinnetje naar een rendez-vous hotel in Antwerpen waar ze enkele dagen verbleven. Op een bepaald moment vroeg de beklagde lief aan haar of ze voor hem in de prostitutie wou werken, want hij had geen geld en zijn remschijven waren toe aan vervanging. Omdat hij zoveel van haar hield stemde ze daarmee in. Daarvoor had ze zich nooit geprostitueerd. De beklagden namen foto's en adverteerden. Ze ontving klanten op hotel of ze werd door de beklagde naar de klant gereden.

Eerst werkte ze alleen, en was ze erg angstig. Ze gebruikte drugs om de mannen te ontvangen en alles te vergeten. Ze had in Turnhout een gevaarlijk incident met een klant meegemaakt, waar ze drugs diende te gebruiken en aan de dood was ontsnapt. Later werkte ze steeds samen met een ander minderjarig slachtoffer (vorige slachtofferverklaring). Ze hadden samen 5000 à 6000 euro gedurende de laatste maand verdiend, maar hadden steeds alles afgegeven aan de beklagden. Nu wist ze dat hij niet van haar hield maar alleen van haar profiteerde. Nu ze hem had verraden, had ze veel schrik voor zijn reactie bij zijn vrijlating.

Slachtofferstatuut

De minderjarige meisjes werden teruggestuurd naar dezelfde jeugdinstelling van waar ze weggevloden waren³²².

1.1.2. | Dossier loverboy Luik met Belgische meerderjarige slachtoffers

In dit dossier van Luik met feiten van 2012 en 2013 werden verschillende Belgische jonge vrouwen in de prostitutie geduwd door een loverboy. Hij was de hoofdbeklaagde van een Albanees-Italiaanse bende. De slachtoffers moesten niet alleen al hun opbrengsten uit de prostitutie maar

³²² Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

ook hun werkloosheidsuitkering afgeven nadat ze onder bedreiging hun bankkaart hadden moeten afgeven. De rechtbank heeft deze bende van tien beklagden veroordeeld voor onder meer de tenlastelegging mensenhandel³²³. Twee slachtoffers hebben zich tijdens het proces burgerlijke partij gesteld. Een van deze Belgische vrouwen was ook reeds slachtoffer in een ander mensenhandeldossier van seksuele uitbuiting en gedwongen gepleegde misdrijven³²⁴.

De loverboy (hoofdbeklaagde) was een recidivist. In 2011 kwam hij voorlopig vrij en moest een elektronische enkelband dragen. Volgens een getuige rekruteerde hij op het moment van zijn voorwaardelijke vrijheid reeds vrouwelijke slachtoffers. Hij werd ook veroordeeld voor de organisatie van verschillende pogingen tot een schijnhuwelijk. De kostprijs hiervan bedroeg 13.000 euro. Bij een van deze schijnhuwelijken trachtte hij een andere beklagde te koppelen aan een van de slachtoffers zodat deze beklagde een verblijfsvergunning voor België kon bekomen. Het ging om een Albanese paracommando die gediend had in Afghanistan. Volgens de Belgische verbindingsofficier in Albanië stond die eenheid van de paracommando's uit Tirana bekend omwille van hun slechte reputatie.

De tweede beklagde was ook niet aan zijn proefstuk toe. Hij maakte in Italië in juni 2009 deel uit van een Italiaans-Albanese drugsbende van 17 daders die cocaïne verhandelden.

a) Start dossier

De lokale politie van Luik werd in januari 2013 verwittigd dat een meisje in gevaar was. Ze zat opgesloten en werd regelmatig verplaatst. De politie vond haar in de woning van een beklagde. Het slachtoffer alarmeerde de politie dat er nog een ander slachtoffer opgesloten zat. De politie zette een operatie op en bevrijdde het slachtoffer. Uit haar verklaringen bleek dat ze zich moest prostitueren voor de hoofdbeklaagde in Seraing en Brussel.

b) Onderzoek

Er werden huiszoekingen verricht. Uit de verhoren van slachtoffers, daders en getuigen bleek de geweldpleging een centrale rol te spelen. De jonge vrouwen die niet

voldoende geld opbrachten of niet wilden luisteren, kregen slaag of werden bedreigd. De hoofdbeklaagde heeft enkele malen een wapen gericht op slachtoffer. Hij genoot er samen met zijn kompaan van dat de slachtoffers daar angstig op reageerden. De slachtoffers die zware geweldpleging ondergaan hadden, durfden niet naar het ziekenhuis gaan. Een getuige verklaarde dat ze gezien had dat de hoofdbeklaagde een vrouwelijke medebeklaagde wilde wurgen met een sjaal omdat ze niet gehoorzaamde.

c) Sociale media

Een buurvrouw heeft via Facebook de moeder van het invalide slachtoffer via een berichtje verwittigd dat haar dochter geslagen werd door twee mannen en een vrouw.

d) Slachtoffers

De slachtoffers waren Belgische vrouwen met een leeftijd van twintig jaar die in een kwetsbare positie zaten. Een slachtoffer had volgens een medisch attest een mentale invaliditeit van 66%. Een ander slachtoffer had reeds haar hele leven bij een opvanggezin of opvangcentra gezeten. Volgens een getuige die niet op zijn amoureuze voorstellen ingegaan was, heeft de hoofdbeklaagde ook twee minderjarige meisjes benaderd om in de prostitutie te werken.

Rekrutering: Loverboys³²⁵

De modus operandi van de hoofdbeklaagde, die na verloop van tijd ook door andere beklagden werd gehanteerd, was de volgende: hij spoorde jonge vrouwen in nood op die inkomsten, noch werk hadden en rekruteerde ze. Vervolgens deed de beklagde alsof hij een liefdesrelatie aanging (loverboy), om de jonge vrouw zowel sentimenteel als financieel afhankelijk te maken. Uiteindelijk kwam ze in de prostitutie terecht, waarbij haar tijdsbesteding nauw in de gaten werd gehouden. Geleidelijk aan namen de jonge vrouwen afstand van hun familie en moesten ze hun bankkaart en identiteitspapieren afgeven. Hun gsm werd afgenomen en vernietigd.

323 Corr. Luik, 12 februari 2014, 8me k. (definitief). Zie Jaarrapport mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, pp. 107-108 en de website van Myria: <http://www.myria.be/nl/rechtspraak/correctionele-rechtbank-luik-12-februari-2014>

324 Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, blz.112-113.

325 Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, hfst. 2 Slachtoffers van loverboys, p. 27-50.

Slachtofferverklaring

Invalide slachtoffer

Het slachtoffer woonde bij haar vader tot ze een relatie kreeg met de hoofdbeklaagde. Haar vader verzette zich tegen die relatie, maar toen ze 19 jaar werd, brak ze met haar vader en ging ze apart wonen. De hoofdbeklaagde heeft er toen voor gezorgd dat alle schulden van zijn café op haar naam kwamen te staan terwijl ze 66% invalide is. Ze moest in zijn opdracht het café overnemen. Haar vader kreeg de facturen op zijn thuisadres omdat zijn dochter nog steeds bij hem gedomicilieerd was.

De hoofdbeklaagde heeft verschillende malen haar moeder bedreigd toen deze haar dochter uit bescherming in haar huis had opgenomen. Hij eiste dat ze haar dochter moest buitenzetten want dat anders haar familie iets zou overkomen en hij schermde ermee dat hij veel Albanese en Tsjetsjeense kameraden had.

Het slachtoffer was al verschillende malen in het ziekenhuis beland nadat ze geslagen werd waar ze een certificaat met bewijs van geweld ontvangen had. De spoedafdeling van het ziekenhuis heeft zelfs nadien geweigerd haar opnieuw te behandelen met de melding dat ze er genoeg van hadden en dat ze zich tot haar huisdokter moest wenden omdat die beter geschikt was.

Slachtoffer met geschiedenis van veel opvangcentra

Dit slachtoffer was na haar geboorte omwille van de alcoholproblemen van haar moeder bij een onthaalgezin geplaatst dat ze verliet toen ze achttien jaar werd. Nadien kwam ze zonder succes in veel verschillende opvangcentra terecht.

Ze was ongeletterd en niet in staat om referentiegegevens zoals datum en plaats te onthouden. Ze was erg beïnvloedbaar en was reeds slachtoffer in een ander mensenhandeldossier³²⁶.

Ze had de hoofdbeklaagde nog liefdesbrieven in de gevangenis van Lantin gestuurd toen hij al in voorarrest zat voor de zware mensenhandelfeiten die hij tegen haar gepleegd had. Zijn advocaat heeft die liefdesbrieven nog gebruikt voor zijn verdediging tijdens het proces.

Ze had haar eerste slachtofferverklaring aanvankelijk ingetrokken maar enkele dagen nadien terug bevestigd. Ze getuigde dat ze dit aanvankelijk had ingetrokken onder

druk van de hoofdbeklaagde die volledig op de hoogte was van de inhoud van haar eerste verklaringen. Ze getuigde dat deze volledig hiervan op de hoogte was omdat een lokale politieagent van Seraing hem zou geïnformeerd hebben. De hoofdbeklaagde vroeg haar verklaringen in die zin aan te passen dat het niet over hem maar over iemand anders zou gehandeld hebben.

Slachtofferstatuut

De Belgische slachtoffers werden doorverwezen naar de gespecialiseerde centra mensenhandel en kwamen in het slachtofferstatuut terecht³²⁷. De centra leverden ook een bijdrage in het onderzoek door bijkomende info, mits toestemming van de slachtoffers, aan de politie te leveren die ze daarvoor van de slachtoffers gekregen hadden.

1.1.3. | Albanese pooier met schijnhuwelijken Brussel

In een vonnis van 17 oktober 2014 veroordeelde de Nederlandstalige correctionele rechtbank van Brussel een Albanese pooier voor onder meer mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting en witwassen en legde een verbeurdverklaring van 60.000 euro op³²⁸. De beklaagde gebruikte listige kunstgrepen om een van de slachtoffers aan te werven en als prostituee in België aan het werk te zetten. Zo organiseerde hij een schijnhuwelijk tussen het slachtoffer en een Belgische onderdaan waardoor haar verblijfssituatie volledig afhankelijk werd gemaakt van het doen slagen van dat zogenaamde huwelijk.

a) Start dossier

Op 23 februari 2009 kwam de lokale politie tussen na een oproep voor geweldpleging in het appartement van het slachtoffer. De politie stelde ernstige verwondingen vast waaronder brandwonden. Het slachtoffer verklaarde dat ze in een prostitutiebar in Gent werkte, geslagen werd door haar pooier en al haar geld moest afstaan. Aanvankelijk verklaarde ze dat haar echtgenoot haar pooier was, maar

³²⁶ Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, blz.112-113.

³²⁷ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.; Jaarrapport mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hfst II punt 2. (Hulp en bijstand aan slachtoffers), punt 2.2., pp. 69-78.

³²⁸ Corr. Brussel Nederlandstalig, 17 oktober 2014, 46ste bis k. (definitief); Zie Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, blz.109 en de website van Myria: <http://www.myria.be/nl/rechtspraak/correctionele-rechtbank-brussel-nl-17-oktober-2014>; Zie ook Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hfst, I punt 2 slachtofferprofielen van mensenhandel, p. 24.

later gaf ze toe dat dat de Albanese beklagde was en dat ze dat uit angst verzwegen had. Zij had schrik om verdere verklaringen af te leggen omwille van haar kind en haar familie.

Uit onderzoek van de politiecontroles bleek dat het slachtoffer minstens al sedert begin juni 2005 in de prostitutie actief was onder het juk van de beklagde. Het slachtoffer had onder meer als prostituee gewerkt in de Aarschotstraat in Brussel, later in een Oostendse bar en vervolgens in Gent.

b) Onderzoek

De telefonische contacten van het slachtoffer werden onderzocht voor de periode van 1 december 2008 tot en met 25 februari 2009. Twee nummers die geregeld 's nachts gecontacteerd werden, konden duidelijk aan de beklagde gelinkt worden. De vele oproepen wezen duidelijk op iemand die haar doen en laten wenste te kennen. Beide nummers, gelinkt aan beklagde toonden aan dat hij controle uitoefende op de prostitutieactiviteiten van het slachtoffer. Die vaststellingen van het telefonie-onderzoek werden bevestigd door de getuigenverklaringen en de resultaten van de huiszoekingen.

Uit de controles bleek ook dat de beklagde sinds 1999 nog andere slachtoffers onder zijn controle had en dat ook zij een schijnhuwelijk ondergaan hadden. Die slachtoffers werden echter niet door de rechtbank aanvaard wegens gebrek aan voldoende objectieve bewijselementen.

Schijnhuwelijk

De echtgenoot die aanvankelijk door het slachtoffer ten onrechte beschuldigd werd, verklaarde bij zijn verhoor dat zijn relatie met haar in werkelijkheid een schijnhuwelijk was. De beklagde had het slachtoffer ontmoet in 2007 in Italië en was sindsdien eigenlijk haar vaste vriend. Hij leerde de toekomstige echtgenoot kennen in een café en stelde hem een schijnhuwelijk voor om het slachtoffer van Albanië naar België te laten komen. De echtgenoot verklaarde dat het schijnhuwelijk tussen hem en het slachtoffer in 2008 in Albanië plaatsvond en ze toen officieel naar België kwam in het kader van een gezinshereniging. Ze vestigden zich in een appartement in Schaarbeek wat geregeld was door de beklagde die ook de onkosten betaalde. Vanaf augustus 2008 kwam de beklagde er wonen en verliet de echtgenoot het appartement. Hij had enkel nog contacten met de beklagde voor het in orde brengen van de verblijfsdocumenten van het slachtoffer. Het slachtoffer was trouwens reeds in 2002 getrouwd met een andere Albanese man waarvan ze een kind had. Dat

was wel geen officieel huwelijk maar kwam in Albanië op basis van het gewoonterecht tot stand.

De beklagde was in 2002 ook zelf een schijnhuwelijk aangegaan met een Albanese vrouw die hiervoor valse Portugese identiteitsdocumenten gebruikte. Daarnaast organiseerde hij in 2004 nog een schijnhuwelijk tussen een Albanese prostituee met valse Griekse identiteitsdocumenten en een oudere Belg. De politie intercepteerden beiden in 2002 in een prostitutiebar in de Aarschotstraat in Brussel waar ze voor de beklagde werkten.

Financieel onderzoek

De politie gebruikte de analyse van de geldtransfers om aan te tonen dat de beklagde sinds 1999 actief was als pooier. Op basis van de controles wist de politie dat de beklagde de pooier was van een prostitutieslachtoffer in de Aarschotstraat. Tegelijkertijd stelde de politie vast dat dit slachtoffer in de periode van oktober 1999 tot december 1999 in totaal 18.468,06 euro naar twee personen in Albanië verzonden had. Via de Belgische verbindingsofficier vernam de politie dat dit de ouders van de beklagde waren.

De beklagde had zelf ook nog 1900 euro getransfereerd naar zijn ouders in Albanië. Terwijl hijzelf geen wettelijke inkomsten had, kon hij de politie niet uitleggen wat de herkomst van het geld was. Het geld was afkomstig van zijn laatste slachtoffer.

c) Slachtoffers

Er waren drie Albanese slachtoffers die na een schijnhuwelijk in de prostitutie in België terecht kwamen. Alleen het laatste en meest recente slachtoffer werd door de rechtbank als een slachtoffer van mensenhandel erkend. Alleen voor haar konden nog voldoende objectieve bewijzen verzameld worden.

Slachtofferverklaringen

De slachtoffers hebben verschillende klachten neergelegd tegen de beklagde wegens slagen en verwondingen.

De eerste vrouw van de beklagde, die door de rechtbank niet als slachtoffer erkend werd, was in 2004 nog in de prostitutie actief in Sint-Truiden. Ze was hiermee tegen zijn zin gestopt en had een klacht neergelegd nadat de beklagde haar geslagen had. Daarop viel de beklagde

meermaals haar zesjarig dochtertje aan. De politie stelde hierover een dossier op van slagen en verwondingen. Het dossier vermeldde: "Uit onze ervaringen met het prostitutiemilieu kunnen we stellen dat dit een gekende modus operandi is van de pooiers binnen het Albanese milieu om prostituees, die niet meer willen werken, te dwingen om terug te werken." Na deze feiten doken het slachtoffer en haar dochtertje onder. Sindsdien zijn ze niet meer in België gesignaleerd.

Slachtofferstatuut

Het laatste slachtoffer werd in februari 2009 overgebracht naar een gespecialiseerd opvangcentrum voor slachtoffers mensenhandel maar wilde niet in het slachtofferstatuut stappen. Zij was niet geïnteresseerd in de opgelegde begeleidingsvoorwaarden en had schrik om verdere verklaringen af te leggen omwille van haar kind en haar familie. In 2011 diende ze wel een klacht in tegen de beklagde wegens bedreigingen.

Uit de gegevens van Europol blijkt dat hetzelfde slachtoffer reeds na een controle in Milaan op 24 maart 2004 in Italië geregistreerd werd als slachtoffer na exploitatie van prostitutie en slavernij³²⁹.

1.1.4. | Thais massagesalon Mechelen

In dit dossier van Mechelen met feiten tussen 2007 en 2010 werden verschillende vrouwen seksueel uitgebuit in Thaise massagesalons. Tien beklagden, waaronder een rechtspersoon, werden veroordeeld voor mensensmokkel, mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting, criminele organisatie en hulp bij illegale binnenkomst³³⁰. Iedere beklagde vervulde een welbepaalde rol (rekruteren van vrouwen en regelen van de documenten, zaakvoerder van massagesalon,...). Twee van de beklagden werden ook veroordeeld voor witwaspraktijken. Er waren zes burgerlijke partijstellingen: vier slachtoffers, Myria en PAG-ASA. De rechtbank kende de slachtoffers schadevergoedingen toe tussen de 4.000 en 8.000 euro. Daarnaast sprak ze verbeurdverklaringen (met uitstel) uit ten bedrage van 51.861 euro en 20.598,40 euro.

329 Jaarrapport mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hfst II punt 2. Hulp en bijstand aan slachtoffers, pp. 69-78.

330 HvB Antwerpen, 19 februari 2015, 18e k. en Corr. Antwerpen, afdeling Mechelen, 9 april 2014, 9de k. Zie Jaarrapport mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, blz.18 en 107 en website van Myria: <http://www.myria.be/nl/rechtspraak/correctionele-rechtbank-antwerpen-afdeling-mechelen-9-april-2014>.

Ondertussen werd de advocaat van de beklagden zelf vervolgd voor mensensmokkel omdat hij toeristenvismussen regelde voor de Thaise meisjes in ruil voor seksuele diensten (uitspraak op 11 oktober 2016, correctionele rechtbank Mechelen).

Tijdens het proces hekelde het openbaar ministerie het feit dat de twee hoofdbeklaagden zich nog in Thailand bevonden en dat het onderzoek daar geblokkeerd werd, waardoor beide beklagden nooit konden ondervraagd worden. "Onze rogatoire commissie stond klaar om te vertrekken, maar we kregen geen toestemming van Thailand", aldus de openbare aanklager. "Het is duidelijk dat deze twee mensen politieke steun genieten in Bangkok."

De twee spilfiguren van deze Thaise criminele organisatie doken op in verschillende dossiers van Mechelen, Antwerpen (Berchem) en Dendermonde waarbij een tiental Thaise massagesalons betrokken waren. Ze ronselden via hun reisagentschap dames in Thailand, beloofden hen een beter leven in Europa door werk als masseuse of in de horeca aan te bieden. Sommige slachtoffers kregen ook een voorstel voor een samenlevingscontract. Hiervoor moesten ze 10.000 tot 15.000 euro ophoesten. In ruil daarvoor kregen ze reispassen, visa en een reis naar Europa. Omdat heel wat slachtoffers dat niet konden betalen, werkten ze op krediet. Hun verdiensten in ons land gingen eerst naar hun schuldeiser. Die schuldbinding³³¹ maakte hen van hen afhankelijk. Sommige slachtoffers die door de politie opgepakt waren, werden nadien naar Spanje gestuurd waar de beklagden ook massagesalons hadden.

Corruptie

In de slachtofferverklaringen werd ook verwezen naar contactpersonen bij de Thaise ambassade te Brussel. Dezelfde twee contactpersonen kwamen ook al in opspraak in een Leuvens mensenhandeldossier met een Thais massagesalon uit dezelfde periode³³². Een van hen werd hierin veroordeeld omdat ze de vereiste documenten regelde voor de schijnsamenlevingscontracten.

Het slachtoffer legde uit dat dit contact haar bij het massagesalon gebracht heeft: "De dag nadien heb ik contact opgenomen met iemand die voor een groepering werkt die Thaise vrouwen helpt en die bindingen heeft met de Thaise ambassade. Deze vrouw heeft als roepnaam

331 Jaarrapport mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hfst I punt 2 Slachtofferprofielen van mensenhandel, pp. 24-25.

332 Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2011, *Het geld dat telt*, deel II, hfst 2, punt 1.2.5., blz.91-94.

X. Zij helpt Thaise vrouwen die in de problemen zitten. Deze persoon heeft mij doorverwezen naar het Thaise massagesalon waar ik nu werk." Een ander slachtoffer verwees naar beide contactpersonen die haar telefonisch geholpen hadden: "Y met nummer xxxx is een man die op de Thaise ambassade werkt en die heeft me samen met X in contact gebracht met een advocate die een document opstelde die mijn samenwoning moest aantonen."

Bij de slachtofferverklaringen waren er ook indicaties van corruptie bij een lokale politiedienst. Op een bepaald moment kregen de slachtoffers de opdracht te vertrekken omdat de uitbaatster verwittigd was dat er die dag politiecontrole gepland was.

a) Start dossier

Het dossier werd opgestart op basis van controles en huiszoekingen van massagesalons door de inspectiediensten en politie in 2009 in het verlengde van andere mensenhandeldossiers met Thaise massagesalons. Hierbij werden telkens slachtoffers van mensenhandel aangetroffen en verhoord. Verschillende slachtoffers die zich burgerlijke partij stelde in dit dossier werden aangetroffen in het massagesalon van Berchem. Dat was opnieuw het geval in 2013 wat tot de start van een nieuw dossier leidde³³³. In het massagesalon van Mechelen werd een volledige boekhouding met bedragen en namen aangetroffen. De politie stelde vast dat verschillende massagesalons door dezelfde vennootschap beheerd werden en dat die als rechtspersoon betrokken was bij mensenhandel.

b) Onderzoek

De analyse van de telefonische contacten maakte het mogelijk om de hoofdbeklaagde en haar reisagentschap te traceren. Daarnaast werden advertenties van de kranten en diverse websites gecontroleerd. Op basis van de informatie uit die advertenties werden bepaalde massagesalons geobserveerd.

Internet en sociale media

De centrale steundienst mensenhandel bij de Federale Politie te Brussel heeft opzoeken gedaan op websites van prostitutieklanten naar hun ervaringen in de geviseerde massagesalons. De uittreksels met de commentaren op deze websites tonen duidelijk aan dat

buiten de massages ook verdere seksuele handelingen werden verricht. Op de websites werden ook nieuwe slachtoffers gedetecteerd.

Financieel onderzoek³³⁴

Het witwasonderzoek spitste zich toe op drie soorten van transacties: het overmaken van gelden aan verschillende bestemmingen in Thailand via de beklagden, de stortingen in cash geld en de aankoop van een woning in Thailand.

Op 2 oktober 2009 maakte de Cel Voor Financiële Informatieverwerking (CFI) aan de procureur des Konings te Mechelen een verslag over betreffende een onderzoek naar de beklagde. In het verslag van de CFI werd melding gemaakt van verschillende verdachte geldtransfers via een agentschap (Goffin) ten gunste van verschillende personen in Thailand tussen 2005 en 2009 voor een totaalbedrag van 48.838,50 euro. Tevens verzond hij ook op regelmatige basis fondsen via Western Union voor een bedrag van bijna 50.000 euro. Zijn vrouw had in de periode van 2008 tot 2009 voor een totaalbedrag van 20.598,40 euro aan gelden overmaakte aan begunstigden in Thailand. De CFI stelde dat de economische verantwoording van de geldverzendingen niet gekend was, maar dat er vermoedens waren dat de gelden voortkwamen uit mensenhandel en/of exploitatie van prostitutie. De CFI meldde ook dat de beklagde samen met zijn echtgenote en hun massagesalon en de vennootschap ook vernoemd werden in niet-bevestigde informatie inzake mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting en reclame voor seksuele diensten.

Op basis van die informatie werd een strafonderzoek opgestart waarbij de financiële situatie van de beklagde en zijn gezin werd onderzocht. De politie had in de computer van de beklagde ook verschillende foto's gevonden van een bouwwerf waarop de beklagde en zijn echtgenote toezicht hielden. Geconfronteerd met deze foto's verklaarde de beklagde dat zijn vrouw in Thailand een achttal huisjes had laten bouwen om deze te verhuren.

De rechtbank concludeerde in haar vonnis: "Wanneer de geldstortingen van beklagden vergeleken worden met hun inkomsten, dient te worden vastgesteld dat er, zeker in de jaren 2007, 2008 en (deels) 2009, zeer belangrijke geldbedragen werden overgemaakt naar Thailand, waarvan geenszins ernstig kan voorgehouden worden dat deze gelden afkomstig waren van legale inkomsten.

³³³ Zie volgend dossier.

³³⁴ Jaarrapport mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hfst II, punt 1.2. Focus op de financiële aanpak: gebruik van financiële onderzoeken in mensenhandeldossiers, pp. 44-55.

Het is voor de rechtbank ook duidelijk dat het overmaken van cash gelden aan mensen in Thailand, waaronder de (stief)kinderen van beklagden, bedoeld was om de illegale herkomst ervan te verdoezelen. Het gebruik van het systeem van een agentschap zoals Western Union biedt het 'voordeel' dat de herkomst en de uiteindelijke bestemming van de gelden moeilijker traceerbaar is. Anderzijds stelde het versluizen van de gelden naar Thailand, beklagden blijkbaar in de mogelijkheid om daar van hun illegale inkomsten te genieten zonder in België argwaan te wekken. Beklagden kochten kennelijk ook verschillende onroerende goederen aan in Thailand, meer bepaald een woning in (...) in de provincie Nakom Si Tamarat en een achttal huisjes om te verhuren."

c) Slachtoffers

De slachtoffers waren Thaise vrouwen. Ze werden met valse beloftes naar België gelokt en kwamen in massagesalons terecht, waar ze seksuele prestaties moesten leveren tegen betaling. De helft van hun opbrengsten moesten ze afstaan aan de uitbouter. Zolang ze schulden hadden, werden al hun inkomsten ingehouden. Daarnaast moesten ze een bedrag betalen voor huisvesting en hun paspoort afgeven, totdat ze hun volledige schuld hadden terugbetaald.

Slachtofferverklaringen

Een slachtoffer verklaarde hoe ze in Thailand geronseld en nadien in België uitgebuit werd. Twee beklagden hadden in het dorp waar ze in Thailand woonde grote percelen grond gekocht waarop ze een rubberplantage uitbaten. Ze hadden verschillende mensen in dienst. In hun dorp deed het gerucht de ronde dat derde en vierde beklagde in België een restaurant zouden openen; ze stelden haar voor dat ze eerst met een toeristenvisum naar België kwam om eens te komen rondkijken. Ze zou als kokkin kunnen werken. Bij haar aankomst in België vroeg ze aan de beklagde waar ze moest koken, die haar antwoordde dat ze in een massagesalon moest gaan werken om haar 10.000 euro 'reisschulden' af te betalen. Wat ze verdiende werd door de beklagde bijgehouden en afgetrokken van haar reisschulden. Haar paspoort werd ingehouden totdat haar schuld afbetaald was. Ze werkte in drie salons voor de beklagde, van maandag tot zaterdag van 10 uur tot 22 uur en had dagelijks 2 tot 5 klanten. Na die verklaringen verwittigde Payoke, waar ze in kader van het slachtofferstatuut opgevangen werd, de politie dat haar ouders in Thailand bedreigd werden door de criminele organisatie rond het reisagentschap. Het slachtoffer legde bijkomende verklaringen af: "Ik heb dit voordien nog niet aan uw diensten verteld omdat ik bang ben dat er problemen zouden komen tussen de families in

Thailand. Via mijn ouders heb ik nu reeds vernomen dat de beklagde beweert dat ik alles aan de politie heb verteld waardoor zij nu in problemen zijn gekomen. Ik word nu beschouwd als de rotte appel van de familie. Ik kan echter aan mijn familie niet zeggen dat ik hier diende te werken in een massagesalon. Ze zouden mij niet geloven en niet aanvaarden." Ze voegde er ook aan toe dat de beklagden volledig op de hoogte waren van haar verklaringen en beschuldigde een ander slachtoffer dat deze spioneerde voor de beklagden. Dat laatste slachtoffer zou ook bedreigd hebben dat "wanneer ze terugkomt niet verder zal geraken dan de luchthaven".

Slachtofferstatuut

Verschiede slachtoffers zaten in het slachtofferstatuut. Een van de slachtoffers werd uit het statuut verwijderd wegens schending van de voorwaarden. Ze had een telefonisch contact gehad met een beklagde wiens familie bevriend was met haar familie. De politie confronteerde haar met het geluidsfragment van de afgeluisterde gesprekken en verhoorde haar hierover in aanwezigheid van twee medewerkers van het gespecialiseerd slachtoffercentrum mensenhandel.

Dat slachtoffer verklaarde tijdens haar verhoor: "De beklagden weten heel goed hoe het systeem werkt wanneer de meisjes worden opgepakt. Ze zeiden me dat het heel belangrijk is hoe dat er tijdens het eerste verhoor iets wordt gezegd. Naargelang hoe het gezegd wordt kan je teruggestuurd worden ofwel worden opgevangen door Payoke.... De beklagde zei me dat wanneer ik werd opgepakt ik moest zeggen dat ik naar huis wilde en dan kon de hoofdbeklagde me opnieuw naar België laten komen tegen betaling van opnieuw 10.000 euro. Toen slachtoffer X (bedreigd slachtoffer; zie slachtofferverklaring) werd opgepakt door jullie diensten merkte de beklagde op dat ze geluk had dat ze niet in Thailand zat omdat in Thailand een mensenleven niets meer waard is dan dat van een mier.... Ik besepte nadat ik belde met beklagde dat ik een fout maakte. Ik zette voor mezelf alles op een rij onder andere hoe dat ze (de beklagde) aan mij geld verdiende. Er is ook door beklagde aan me voorgesteld om voor 10.000 euro een samenlevingscontract af te sluiten zodat ik hier kon blijven. Ik wou niet nogmaals 10.000 euro betalen.... In een ander telefoongesprek heeft A (familielid van beklagde) me gezegd dat ik bij de andere meisjes moest gaan vragen wat ze aan de politie hadden verklaard en ook vroeg ze de kopieën van hun verhoren te verzamelen en aan haar over te maken. Ze belde me toen terug met een andere telefoon. Ik besepte toen dat ik gewoon werd gebruikt. Ik heb nu een ander telefoonnummer zodat ze me niet meer kunnen bellen."

Een ander slachtoffer werd tweemaal in een massagesalon aangetroffen door de politie. De eerste maal verklaarde ze niet te werken in het massagesalon en werd gerepatrieerd. In haar latere verklaringen getuigde ze hierover: "Toen ik in het repatriëringscentrum zat, is er een koppel bij mijn moeder langsgegaan, en toen ikzelf terug was in Bangkok, is datzelfde koppel bij mij geweest met de mededeling dat ik mijn schuld - die ondertussen tot 25.000 euro was opgelopen - moest afbetalen of dat ik anders problemen zou krijgen." De hoofdbeklaagde heeft haar toen teruggestuurd naar België. De tweede maal dat het slachtoffer in een massagesalon in België werd aangetroffen verkreeg zij toch het slachtofferstatuut nadat ze gedetailleerde verklaringen aflegde in verband met de organisatie rond de hoofdbeklaagde en haar reisagentschap. Andere slachtoffers vertrouwden haar niet en beschouwden haar zelfs als een spionne omdat haar nieuwe vriend, een vroegere klant, nauwe banden had met de medebeklaagde uitbater van het massagesalon.

1.1.5. | Thais massagesalon Berchem (Antwerpen)

In dit dossier van Antwerpen met feiten van 2013 werden verschillende vrouwen seksueel uitgebuit in een Thais massagesalon te Berchem. De uitbaatster van dit massagesalon werd veroordeeld voor mensenhandel³³⁵. Hetzelfde Thaise massagesalon kwam reeds in 2009 in opspraak in het hiervoor besproken dossier van Mechelen waarbij deze uitbaatster toen veroordeeld werd.

a) Start dossier

Tijdens een controle van de Sociale Inspectie van het massagesalon in Berchem werden er in februari 2013 drie Thaise vrouwen zonder papieren aangetroffen die aan het werk waren. Twee maanden later werd het massagesalon opnieuw gecontroleerd. De inspectiediensten troffen er drie nieuwe Thaise vrouwen aan. Bij hun eerste verhoor verklaarden ze alle drie dat zij op eigen initiatief naar België waren gekomen en vrijwillig werkten in het massagesalon. Later verklaarde een van de slachtoffers dat ze wel degelijk slachtoffers van mensenhandel waren³³⁶.

335 Corr. Antwerpen, afdeling Antwerpen, 31 maart 2015, AC4e k (definitief): zie Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, blz. 108-109 en website van Myria: <http://www.myria.be/nl/rechtspraak/correctionele-rechtbank-antwerpen-31-maart-2015>.

336 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

b) Onderzoek

Naast de slachtofferverklaringen stelden de speurders vast dat de beklaagde er telkens in slaagde om haar massagesalon, met drie massageruimtes, vlotjes te bemannen met Thaise vrouwen zonder verblijfsdocumenten en dit tot tweemaal toe binnen een tijdspanne van nauwelijks twee maanden wat wees op het georganiseerde en professionele karakter van de handel. Bijkomend element was het vonnis van Mechelen dat de advocaat van Myria neergelegd had en waaruit bleek dat de beklaagde niet aan haar proefstuk toe was en reeds vroeger veroordeeld was voor gelijkaardige feiten.

c) Slachtoffers

Slachtofferverklaringen

Tijdens een tweede verhoor verklaarde een van de slachtoffers dat ze voor 15.000 euro via een mensenhandelaar naar België gesmokkeld werd. Om haar schuld af te lossen werkte ze in het massagesalon. Eens ze daar werkte, kreeg ze te horen dat haar schulden tot 30.000 euro waren opgelopen. De massages gingen gepaard met seksuele betrekkingen. De helft van de inkomsten daaruit moest ze afstaan aan de beklaagde. Zodra haar initiële schulden waren ingelost, stelde de uitbaatster voor dat ze via een schijnhuwelijk een legaal verblijf zou regelen voor het slachtoffer, als ze hiervoor nog eens 10.000 euro extra betaalde.

Slachtofferstatuut

De slachtoffers kwamen in het slachtofferstatuut terecht en werden opgevangen door een gespecialiseerd opvangcentrum mensenhandel.

1.1.6. | Thais massagesalon Ieper

In dit dossier van Ieper met feiten van 2013 werden verschillende vrouwen seksueel uitgebuit in Thaise massagesalons. Drie beklaagden, waaronder een rechtspersoon, werden veroordeeld voor mensensmokkel, mensenhandel en diverse inbreuken op het Sociaal Strafwetboek³³⁷. De beklaagden werden in 2011 al eens veroordeeld voor gelijkaardige feiten en kregen bijgevolg

337 Corr. West-Vlaanderen, afdeling Ieper, 23 maart 2015, 17e k (definitief): zie Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, blz. 108 en website van Myria: <http://www.myria.be/nl/rechtspraak/correctionele-rechtbank-wert-vlaanderen-afdeling-ieper-23-maart-2015>.

effectieve gevangenisstraf opgelegd. Ook de vennootschap, die de panden waar de massagesalons waren gevestigd, huurde en waarvan de twee andere beklagden als lasthebber optraden, werd veroordeeld tot een geldboete van 18.000 euro. De rechtbank legde voor de eerste en tweede beklagde ook een bijzondere verbeurdverklaring op van respectievelijk 3.750 en 12.000 euro.

a) Start dossier

Het onderzoek startte op basis van een melding en aangifte door de huiseigenaar van het pand in Ieper waar het massagesalon actief was. Zijn familie had twee weken daarvoor een advertentie in een krant opgemerkt waarbij reclame gemaakt werd voor Thaise massage op het adres van zijn eigendom. Hij was hiervan niet op de hoogte. Bij de regeling van de verhuur had de huurster zich bij hem als schoonmaakster gepresenteerd.

De politie controleerde de inlichtingen en vond op het internet inderdaad een advertentie op vernoemd adres waarbij Thaise massages werden aangeboden door de huurster. Die laatste is bij de politie gekend voor diverse feiten van aanzetten tot ontucht en het houden van een ontuchthuis.

b) Onderzoek

Enkele maanden later voerden de politie- en inspectiediensten met een mandaat van een onderzoeksrechter een huiszoeking uit in twee Thaise massagesalons van de beklagde in Ieper. Hierbij werden verschillende slachtoffers en een zwarte boekhouding aangetroffen. De slechte werk- en leefomstandigheden in het huis werden vastgelegd in een fotoreportage. Het relaas van de ondervraagde 'klanten' van het 'massagesalon' bevestigde de uitbuiting. De beklagden legden in hun verhoor ook gedeeltelijke bekentenissen af.

Constructie schijnzelfstandigen³³⁸

De eerstelijnsdiensten troffen bij de huiszoeking ook verschillende identiteitsgegevens van asielzoekers en een reeks valse documenten aan. Een Belgische beklagde zetelde in verschillende vennootschappen gelieerd met massagesalons en in 2013 richtte hij ook in Londen een vennootschap op. De Sociale Inspectie stelde een aanvankelijk proces-verbaal op voor het

aanmaken van constructies met schijnzelfstandigen. De beklagde verklaarde bij zijn verhoor dat hij asielzoekers ronselde om vennoot te worden. Het waren Oekraïense vrouwen en Georgische mannen van wie verschillenden uitgeprocedeerd waren. Ze moesten 2000 euro betalen om vennoot te worden en dan kon de beklagde een beroepskaart voor hen aanvragen zodat hun verblijfssituatie geregeld was. De beklagde had reeds 9.550 euro aan voorschotten ontvangen van de betrokkenen.

c) Slachtoffers

De slachtoffers zijn Thaise en Nigeriaanse vrouwen die door een beklagde gerekruteerd werden via enkele Nigeriaanse contactpunten in Antwerpen. Die Nigeriaanse pooiers kregen een commissieloon van 100 euro per meisje als ze minstens een maand bleven werken. Daarnaast werden de slachtoffers gerekruteerd via advertenties.

Slachtofferstatuut³³⁹

Geen enkel slachtoffer werd het slachtofferstatuut mensenhandel aangeboden. De slachtoffers met Italiaanse verblijfsdocumenten kregen een bevel om het grondgebied te verlaten terwijl het Nigeriaans slachtoffer zonder verblijfsdocumenten gerespatieerd werd naar Nigeria.

In het officieel document 'Administratief verslag vreemdelingencontrole', dat door de eerstelijnsdiensten bijgevoegd werd aan het proces-verbaal over de interceptie van de slachtoffers, werd negatief geantwoord op de vragen of er aanwijzingen van mensenhandel waren en of er contact opgenomen werd met een gespecialiseerd centrum mensenhandel³⁴⁰. Verder meldde het verslag op de vraag over de aangetroffen omstandigheden: 'controle massagesalon - huis van ontucht'; bij de vraag betreffende de aard van de feiten: 'zwartwerk, geen arbeidskaart'; bij de vraag over reden verblijf: 'prostitutie, economische redenen'.

De lokale politie van Ieper had een aanvankelijk proces-verbaal voor illegaal verblijf opgesteld³⁴¹. In het proces-verbaal over het gerespatieerde slachtoffer schreef de politie: "X werd in opdracht van de Dienst

339 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

340 Jaarrapport mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hfst I, punt 3 Kloof tussen vermoedelijk en geïdentificeerd slachtoffer, punt 3.2., pp. 32-34.

341 Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, deel 1 niet-bestrafing van slachtoffers van mensenhandel, pp. 9-40.

338 Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2011, *Het geld dat telt*, deel I, hfst 3, punt 3 (schijnzelfstandigen), p. 45.

Vreemdelingenzaken te Brussel ter beschikking gehouden om haar te laten repatriëren naar Lagos om redenen dat zij op het Schengengrondgebied verblijft zonder geldig visum. Zij respecteert de reglementeringen niet. Het is dus weinig waarschijnlijk dat zij gevolg zal geven aan een bevel om het grondgebied te verlaten dat aan haar afgeleverd zal worden. Gezien betrokkene in aanmerking kan komen om vervolgd te worden voor aanzetten tot ontucht bestaat er een risico tot nieuwe schending van de openbare orde. Gezien betrokkene zonder arbeidskaart aan het werk was, bestaat er een risico dat zij haar illegale praktijken verder zet."

1.2. | Economische uitbuiting

1.2.1. | Chinese restaurants in Luik

De zaak werd op 28 april 2014 behandeld door de correctionele rechtbank van Luik³⁴². De vijf beklaagden werden schuldig bevonden aan verschillende strafbare feiten, waaronder mensensmokkel en mensenhandel met het oog op economische uitbuiting, een aantal inbreuken op het Sociaal Strafwetboek en het niet-naleven van de socialezekerheidsregels. De daders zijn veroordeeld tot gevangenisstraffen van zes maanden tot twee jaar, en verschillende boetes tot 45.000 euro. Een slachtoffer heeft zich burgerlijke partij gesteld en kreeg een morele schadevergoeding van 5.000 euro en een materiële van 15.000 euro³⁴³.

In deze zaak ging het om de uitbuiting van Chinese migranten zonder papieren die tussen mei 2003 en februari 2010 in Chinese restaurants en winkels waren tewerkgesteld. De organisatiestructuur was bijzonder gesofisticeerd, met niet alleen activiteiten in België maar in heel Europa, met vertakkingen naar Spanje, Portugal, Polen, Tsjechië en Hongarije. In België hadden de hoofddaders vooral familiebanden met elkaar.

De hoofddader, die eigenaar was van een restaurant, zorgde ervoor dat de Chinese arbeidskrachten, die geen verblijfspapieren hadden, Europa vlot binnen konden en er zich makkelijk konden verplaatsen. Hij plaatste ze in Chinese restaurants in België. Voor hij naar België

was gekomen, woonde hij een tijdje in Tsjechië, waar hij in contact kwam met Chinese smokkelaars. Zijn medeplichtige was een Chinese zakenman die in het verleden al een restaurant had gerund maar die in de periode van het onderzoek in Guarda in Portugal woonde en werkte. De beklagden werden vervolgd omdat ze samengespannen hadden voor het plegen van strafbare feiten van mensensmokkel en mensenhandel. Ze zouden samen met drie andere beklagden ook op de hoogte zijn geweest van en bewust betrokken bij de smokkel en tewerkstelling van migranten zonder papieren.

a) Smokkel

In de loop van het onderzoek werden verschillende werkwijzen blootgelegd waarmee het netwerk makkelijker onder de radar van de autoriteiten kon blijven. In hun verklaringen stelden verschillende slachtoffers dat een reisbureau hen had geholpen Europa binnen te komen.

Studentenvisa

De connecties van het netwerk met China deden vermoeden dat drie van de slachtoffers Europa waren binnengekomen met een studentenvisum voor een hogere school in Charleroi. Diezelfde werkwijze bleek ook in een andere Chinees smokkeldossier³⁴⁴ tijdens diezelfde periode. De visa werden ter beschikking gesteld via een agentschap, dat er 12.000 euro voor aanrekende.

De slachtoffers belandden in Oost-Europa (Polen), om vandaar door te reizen naar België, of ze kwamen rechtstreeks naar België, al dan niet begeleid. Eens de visa waren verstrekt, beloofden de daders hen hulp bij hun regularisatie, inclusief juridische bijstand.

Look-a-like systeem

De overbrenging van drie slachtoffers van België naar Portugal werd vergemakkelijkt door gebruik te maken van de paspoorten van de familie van de zuster van de dader. De identiteitsdocumenten werden ook gebruikt om het verblijf van illegale migranten in Luxemburg te vergemakkelijken. Zo bleek na huiszoekingen dat de identiteitsdocumenten van twee van de daders en hun dochter werden gebruikt door drie illegale migranten, die in hun plaats in een Chinees restaurant in Mondercange, Luxemburg, werkten.

342 Corr. Luik, 28 april 2014, 14de k. (definitief): zie Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, p. 113 en de website van Myria: www.myria.be/nl/rechtspraak/correctionele-rechtbank-luik-28-april-2014.

343 Jaarrapport mensenhandel 2013 *Bruggen slaan*, hfst.II punt 1.2. focus op financiële aanpak, p. 55-56.

344 Jaarverslag mensenhandel-mensensmokkel 2011, *Het geld dat telt*, p. 18-19 en p. 121; Corr. Brussel, 3 november 2011, 47ste k.: <http://www.myria.be/nl/rechtspraak/correctionele-rechtbank-brussel-3-november-2011>.

Klassieke smokkelroute via Rusland

Al snel bleek dat de daders ook gebruik maakten van een meer 'klassieke' route. De reis naar Europa werd per vliegtuig vanuit China naar Rusland georganiseerd. Van daaruit ging het in vrachtwagens door Oekraïne, Hongarije, Slowakije en Tsjechië. Ze staken de grenzen te voet over, over bergen of door bossen. Bij aankomst in een Schengenland werden ze aan een opvangcentrum voor vluchtelingen afgezet, waar ze zich bij de autoriteiten aanmeldden om asiel aan te vragen. Op dat moment worden ze in het EURODAC-informatiesysteem geregistreerd. Dat betekent dat, mochten ze later ooit in een andere EU-lidstaat worden opgepakt, ze naar dit Schengenland en niet naar China worden teruggestuurd. Zodra de migranten hun registratiedocumenten hadden ontvangen, ging de reis dan verder over land richting België.

Het gelijktijdige of opeenvolgende gebruik van die verschillende werkwijzen illustreert hoe snel de netwerken zich vaak aanpassen aan lokale wettelijke veranderingen om deze te omzeilen (toestroom van studenten, regularisatieperiode in een land).

Niet alleen omzeilden de daders op die manier het feit dat de migranten irregulier in Europa waren, ze verzekerden hen ook dat ze al het nodige zouden doen om zo snel mogelijk hun statuut te regulariseren via een asielaanvraag, humanitaire regularisatie of gezinshereniging.

b) Start dossier *Mensenhandel/-smokkel*

In januari 2009 is een slachtoffer dat door de hoofdverdachte in zijn Chinees restaurant was uitgebuit zich spontaan gaan aanbieden bij de federale gerechtelijke politie in Luik. Hij gaf zijn werkgever aan en een aantal andere figuren met een sleutelrol in het netwerk³⁴⁵. Het slachtoffer bezorgde de politie niet alleen de namen van de betrokkenen in het smokkelnetwerk met vertakkingen in China, Tsjechië, Luxemburg, België, Spanje en Portugal, maar ook inlichtingen over de werkwijze om illegale Chinese migranten in verschillende restaurants te plaatsen, over de restaurants waar hij de vijf jaar daarvoor had gewerkt (in Luxemburg en België), over de politiecontroles waarbij hij was opgepakt en over zijn eigen uitbuiting. Zo hadden de daders bijvoorbeeld de schuld erkend tegenover hem voor de niet-betaling van zijn loon. Op basis van die informatie heeft de politie een vooronderzoek gevoerd, dat de verklaringen van het slachtoffer bevestigde.

³⁴⁵ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.; Jaarrapport mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hfst II punt 1.3. Evidence-based benadering: het slachtoffer staat centraal, p. 56.

c) Onderzoek

Het onderzoek van de onderzoeksrechter had betrekking op verschillende cruciale elementen, die de mogelijke betrokkenheid van de daders bij een criminele organisatie aantoonde. De telefoon van de hoofddader werd tussen mei en juni 2009 afgetapt. Uit latere analyse van die gegevens bleek dat hij heel wat contacten in België had, die op de hoogte waren van zijn smokkelactiviteiten en hem hielpen. Ze brachten bijvoorbeeld paspoorten of kopieën van identiteitsdocumenten naar China terug of stelden bewust Chinese migranten zonder papieren tewerk. Heel wat van die in België verblijvende personen die met deze zaak in verband konden worden gebracht, kwamen uit dezelfde regio in China als de beklaagde en de slachtoffers, namelijk de provincie Zhejiang.

Het belangrijkste bewijs uit de telefoontaps was het vervoer van drie van de slachtoffers (waaronder een minderjarige meisje dat toen twee jaar was) door de hoofddader van België naar Portugal. De belangrijkste medeplichtige van de hoofddader stelde een van de slachtoffers tewerk in een winkel in België en had op een bepaald moment hulp aangeboden bij de regularisatie van hun migratiestatuuat, indien ze in Portugal wilden gaan werken.

Op basis van het bewijsmateriaal uit de telefoontaps en uit bijkomende analyse van de telefooncontacten heeft de federale gerechtelijke politie, in samenwerking met de RSZ-inspecteurs, de Dienst Vreemdelingenzaken en andere politiediensten, op 14 februari 2010 zeven huiszoekingen verricht in handelsruimtes in heel België. Gelijktijdig werden ook huiszoekingen uitgevoerd door de politie van Esch-sur-Alzette in het Groothertogdom Luxemburg. De acties in België hebben geleid tot de arrestatie van in totaal zeventien arbeidskrachten die in de handelsruimtes werden aangetroffen en die geen geldige identiteitsdocumenten, arbeidskaart of verblijfsvergunning konden voorleggen: zes van hen werden vrijgelaten, zeven kregen een bevel om het grondgebied te verlaten, drie werden naar een detentiecentrum overgebracht in afwachting van hun uitwijzing en een van hen werd naar het Centrum 127 in Zaventem gebracht voor onmiddellijke uitwijzing. Op het ogenblik van de huiszoekingen werden nog twee slachtoffers aangetroffen. De financiële activa van de daders (5.605 euro en 2.800 euro) werden in beslag genomen en in bewaring gegeven bij het COIV (Centraal Orgaan voor de Inbeslagneming en de Verbeurdverklaring)³⁴⁶.

³⁴⁶ Jaarverslag *Mensenhandel en mensensmokkel 2011, Het geld dat telt*, deel 1 hfst. 2 Go for the money, p. 40.

Internationale samenwerking

In het begin van het onderzoek heeft de Belgische politie de hulp ingeroepen van de Spaanse politiediensten om de verblijfsstatus na te gaan van twee mogelijke daders en van de Portugese politiediensten om de personen te identificeren die onder drie Portugese nummers waren geregistreerd.

Het bewijsmateriaal dat tijdens de huiszoeken werd aangetroffen, bevestigde de informatie die het slachtoffer tijdens zijn eerste verklaring had gegeven en heeft tot een rogatoire commissie geleid in samenwerking met de Portugese politie. In september 2010 werden verschillende huiszoeken verricht in handelszaken en woningen in Guarda in Portugal, waar de drie slachtoffers die van België naar Portugal waren overgebracht, waren geïdentificeerd. Daarnaast werden nog 21 geïmmigreerde arbeidskrachten geïdentificeerd. Niemand van hen beschikte over geldige identiteits- of administratieve documenten. De dader werd aangehouden met een Europees aanhoudingsmandaat en onmiddellijk aan België uitgeleverd.

De politie heeft ook met Interpol Warschau contact opgenomen voor een telefoonnummer uit een adresboekje dat tijdens de huiszoeken in de restaurants was aangetroffen. Interpol werd ook gevraagd personen te identificeren, die werden gelinkt aan Tsjechische telefoonnummers. Die elementen bevestigden de verklaringen van de slachtoffers en legden de internationale contacten van de beklagden bloot.

d) Slachtoffers

De politie heeft zes slachtoffers geïdentificeerd, die in het dossier zijn opgenomen. Twee andere slachtoffers kregen het slachtofferstatuut, nadat ze verklaringen aan de politie hadden afgelegd. Alle slachtoffers waren afkomstig uit dezelfde regio in China, de provincie Zhiejiang, en spraken hetzelfde dialect (Qingtian).

De slachtoffers rekenden blijkbaar op de hulp van de daders voor de regularisatie van hun verblijfstatuut, het bezorgen van een arbeidsovereenkomst, of het geven van juridisch advies. Dat de arbeidskrachten daar irregulier verbleven, was meestal geen groot probleem want ook al waren er in het verleden controles of inspecties geweest, of zelfs al waren ze ooit aangehouden, dan nog namen de daders onmiddellijk na hun vrijlating opnieuw contact met hen op, om hen in een ander restaurant te plaatsen. Na een tijdje in België te hebben verbleven, werden de illegale werknemers soms overgeplaatst naar andere Europese landen, zoals in dit geval naar Portugal en Spanje.

De meeste slachtoffers woonden in het restaurant waar ze werkten en waren vaak niet in staat de politie de namen te geven van hun collega's of werkgevers. De slachtoffers konden gebruik maken van sanitaire voorzieningen en ze kregen eten.

Verklaring van het slachtoffer

Bij de belofte van een job werd de slachtoffers 1.000 euro netto per maand voorgespiegeld, kost en inwoon inbegrepen. Heel wat slachtoffers kregen te horen dat ze zes dagen per week, van 11 tot 15 uur en van 17 tot 22 uur moesten werken. Al snel beseften ze dat ze non-stop moesten werken, zonder jaarlijks verlof of rustdagen, tot 12 uur per dag.

"Ik had via internet contact met studenten die me vertelden dat ik 1.000 euro netto, kost en inwoon inbegrepen, kon verdienen door in de keuken van Chinese restaurants te werken... Via internet heb ik gezien dat een baas van een restaurant in F. iemand zocht om bij hem te werken. Ik heb onmiddellijk contact met hem opgenomen."

Een van de slachtoffers kreeg zijn loon regelmatig in cash uitbetaald. Via Western Union verstuurde hij dat dan naar China. Andere slachtoffers daarentegen ontvingen geen loon, of kregen enkel geld om kosten zoals telefoonkaarten te kunnen betalen (die ze moesten terugbetalen, eens ze een officiële job hadden gevonden). Een slachtoffer kreeg 50 euro per maand. De rest werd door de daders ingehouden met de belofte dat zodra hij voldoende geld had verdiend, hij met de zuster van de dader mocht huwen en met zijn geld terug kon naar China. Maar toen het slachtoffer zijn geld vroeg, liet men hem weten dat hij dit al had ontvangen en werd hij mishandeld. Bij de huiszoeken in het handelspand werd een document aangetroffen dat was ondertekend door het slachtoffer en door de echtgenote en de zus van de dader, waarin een schuld van 15.500 euro voor niet-betaling van loon werd erkend.

Achteraf bleek dat het slachtoffer, dat naar Portugal was overgebracht, in het verleden al het slachtoffer was geweest van dit systeem van schuldbinding. Ter plaatse kreeg hij juridische bijstand van een advocaat die door de dader was voorgesteld. Volgens het slachtoffer was afgesproken dat de kosten voor die juridische bijstand zouden worden terugbetaald, zodra zijn verblijfsvergunning was geregeld.

Statuut van het slachtoffer

De slachtoffers die het slachtofferstatuut hadden gekregen konden voor hulp bij Sürya terecht. Bij zijn interceptie

door de politie verplichtte de arbeidsauditeur de politie om contact op te nemen met Sürya³⁴⁷.

Minderjarig slachtoffer van mensensmokkel

Bij het onderzoek van de betrokkenheid van de smokkelaars tijdens het proces, oordeelde het hof dat de aanwezigheid van een minderjarige (twee jaar oud) als een verzwarende omstandigheid van mensensmokkel moest worden beschouwd. Het kind werd weliswaar niet uitgebuit maar wel door de dader met haar ouders van België naar Portugal gebracht.

1.2.2. | Zakenman in Brussel

De rechtbank³⁴⁸ heeft een Marokkaans zakenman schuldig bevonden aan mensenhandel met het oog op economische uitbuiting. In deze zaak ging het om de economische uitbuiting van zeven Marokkaanse slachtoffers (twee vrouwen en vijf mannen, allemaal burgerlijke partij) die in de woning of de handelszaken van de dader huishoudelijk werk moesten verrichten of klusjes opknappen. De dader had een aantal zaken in Brussel: drie rijscholen, een café, een snackbar, een kruidenierszaak, een restaurant en een gsm-winkel.

De arbeids- en leefomstandigheden van de zeven slachtoffers bleken in strijd met de menselijke waardigheid, en dat om een aantal redenen: geen vaste arbeidsuren, niet-betalen van het loon en preciaire leefomstandigheden zonder toegang tot sanitaire voorzieningen of verwarming. De rechtbank erkende ook een aantal verzwarende omstandigheden, zoals het feit dat de dader misbruik had gemaakt van de kwetsbaarheid van de slachtoffers omwille van hun irreguliere verblijfsstatuut en het misbruik van gezag.

In dit dossier waren ook twee andere burgerlijke partijen betrokken, die echter geen slachtoffer waren van mensenhandel. Zij klaagden erover dat ze niet waren betaald. PAG-ASA en Myria hebben zich in dit dossier allebei burgerlijke partij gesteld.

De dader kreeg een gevangenisstraf van 20 maanden en een boete van 2.000 euro. Bovendien moest hij de burgerlijke partijen ter compensatie in totaal 215.189,99 euro betalen.

De zakenman had veel aanzien en banden met een politieke partij. Zo onderhield hij contacten met kandidaten van die partij en bij de lokale verkiezingen organiseerde hij events om hun campagnes te ondersteunen. Een slachtoffer verklaarde het volgende: "Men had me verteld dat X (de zakenman) rijk en machtig was, ik heb hem dan ook blind vertrouwd." Bij zijn verhoor door de politie kon de zakenman moraliteitsgetuigenissen voorleggen van een aantal hoogwaardigheidsbekleders zoals de Marokkaanse ambassadeur bij de EU, politie-inspecteurs, ambtenaren... Een getuige heeft ooit gezien hoe een slachtoffer de voeten van de zakenman masseerde in aanwezigheid van de burgemeester en de korpschef van de politie.

a) Start dossier

Het onderzoek ging van start in oktober 2006, toen twee arbeidskrachten bij de lokale politie melding maakten van het feit dat ze hun loon niet uitbetaald kregen (op dat moment was er dus geen enkele band met mogelijke misdrijven van mensenhandel).

Daarop heeft de arbeidsauditeur de Sociale Inspectie gelast een onderzoek te openen naar het niet-betalen van loon en andere mogelijke inbreuken op het arbeidsrecht, en met name het tewerkstellen van werknemers zonder verblijfspapieren en het niet-aanmelden van werknemers in het systeem van de sociale zekerheid. In oktober 2006 werden verschillende inspecties uitgevoerd in de handelszaken van de verdachte, waar meerdere inbreuken op de arbeidswetgeving werden vastgesteld. Het ging daarbij niet om mensenhandelslachtoffers.

Tussen maart 2007 en januari 2011 werden in totaal zeven verklaringen afgelegd van potentiële slachtoffers van mensenhandel met het oog op economische uitbuiting. Op dat moment is het mensenhandelonderzoek van start gegaan.

b) Onderzoek

De zaak is over een langere periode gespreid, met de eerste klachten bij de lokale politie in april 2006 wegens het niet-betalen van loon. Sociale inspecteurs hebben toen een onderzoek geopend en een inspectie uitgevoerd in de handelspanden van de dader, om bewijzen te verzamelen over de aantijgingen met betrekking tot verschillende inbreuken op de arbeidswetgeving.

In oktober 2010 werd de verdachte verhoord en erkende hij de aanklacht die tegen hem was ingediend voor het

³⁴⁷ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

³⁴⁸ Cfr. infra, dit deel, Hoofdstuk 4: rechtspraak, punt 2.3.4.: Corr. Brussel, 19 juni 2015, 59ste k.

niet-betalen van loon. Hij weigerde toen wel de extra sociale voordelen te betalen (overuren).

In maart 2007 wees de eerste verklaring van een slachtoffer op mogelijke inbreuken van mensenhandel met het oog op uitbuiting door arbeid. Later volgden nog andere verklaringen: drie tussen maart en juli 2007, één in juni 2009 en twee in januari 2011.

Vanaf juni 2007 ging het onderzoek ook gericht speuren naar elementen die konden wijzen op economische uitbuiting. De arbeidsauditeur stelde evenwel geen onderzoeksrechter aan, waardoor de speurders maar over een beperkt aantal onderzoeksmiddelen konden beschikken. Het onderzoek dat was ingeleid door het arbeidsauditoraat, spitste zich toe op het bepalen van de fiscale en vermogenstoestand van de verdachte (augustus 2007), berekening van de aan de slachtoffers terug te betalen bedragen (september 2007), vijf dagen durende observatie van de woonplaats van de verdachte om na te gaan of er aanwijzingen waren dat de familie huispersoneel inzette (eind 2007), grondige inspectie van de handelszaken om de leef- en werkomstandigheden van de slachtoffers na te gaan (september 2009 & december 2009).

Opvallend is dat in december 2009, na een langere afwezigheid van de verdachte die "om gezondheidsredenen" in het buitenland verbleef, werd geopperd dat "het goed zou zijn om dit dossier te laten rusten in afwachting van nieuwe elementen". In diezelfde periode dook hij op in een verkiezingsfolder van een politieke partij. Bij zijn terugkomst in België werd de verdachte in maart en juni 2010 opnieuw verhoord en gaf hij toe banden met bepaalde slachtoffers te hebben maar niet met allen. Het initiële dossier tegen de verdachte werd uitgebreid met drie bijkomende verklaringen in oktober 2010 en januari 2011. Na 2010 lag het onderzoek nagenoeg stil. Later werden nieuwe getuigen verhoord (oktober 2011, mei 2012, augustus 2012) en werden verdere controles uitgevoerd op vlak van de sociale zekerheid en de arbeidssituatie van de slachtoffers om nieuwe bewijselementen te verzamelen (oktober 2014).

Bij het afleggen van hun verklaringen kregen de slachtoffers hulp van PAG-ASA³⁴⁹. Rekening houdend met de periode waarin de slachtoffers verklaringen hebben afgelegd (periode van ongeveer vier jaar), valt op dat uit de chronologische reconstructie van de tewerkstelling van de slachtoffers is gebleken dat de economische uitbuiting ook tijdens het onderzoek naar de niet-betaling van lonen en sociale zekerheidsbijdragen is blijven duren (vooral

tussen december 2008 en december 2010 werden vier slachtoffers door de dader uitgebuit).

De rechtbank heeft er dan ook op gewezen dat de duur van het onderzoek de eindbeslissing negatief heeft beïnvloed: 20 maanden gevangenisstraf. Aangezien de feiten uit het dossier zich tussen 2004 en 2010 hebben afgespeeld, was het voor de rechter noodzakelijk daar rekening mee te houden bij het bepalen van de straf. En ook al hebben de slachtoffers ter compensatie aanzienlijke geldsommen toegewezen gekregen, moeten we toch vaststellen dat de dader voldoende tijd heeft gehad om ervoor te zorgen dat er geen activa meer overbleven, waarmee men hem had kunnen verplichten de door de rechtbank gelaste compensaties te betalen. Inbeslagnames zijn er niet gebeurd.

c) Slachtoffers

Rekrutering

Alle slachtoffers werden door de dader persoonlijk gerekruteerd. De slachtoffers kregen van vrienden, familie en kennissen te horen dat de dader heel wat jobs aan te bieden had binnen zijn verschillende handelszaken zoals schoonmakers in de rijsscholen of serveerders in zijn bar of restaurant. In de lokale Marokkaanse gemeenschap, die in hem een geslaagd zakenman zag, genoot hij veel aanzien.

Verklaringen van de slachtoffers

Arbeidsomstandigheden

De arbeidsomstandigheden waren om verschillende redenen in strijd met de menselijke waardigheid. Zij die huishoudelijk werk moesten doen, deden taken zoals het ontbijt klaarzetten, de dader aankleden, schoonmaken en boodschappen doen voor het gezin van de dader. Vaste uren waren er niet en de slachtoffers moesten steeds ter beschikking staan van de dader en zijn gezin. Slachtoffers die in de bar van de dader werkten, moesten lange uren kloppen, zonder rustdagen of jaarlijks verlof. Een aantal slachtoffers moest de rijsscholen schoonmaken en te zijner beschikking staan voor andere taken. Nog andere slachtoffers moesten allerlei karweitjes opknappen voor de dader, zoals klusjes uitvoeren in zijn private eigendommen, als hulpje fungeren tijdens recepties en events, in het restaurant werken, of taken uitvoeren voor het gezin van de dader zoals boodschappen doen, schoonmaken en administratieve taken zoals gsm's heropladen en faxen versturen.

349 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

Niet-betaling van het loon

Niet alle slachtoffers kregen hun loon, zoals bij indienstneming door de beklaagde was beloofd. Bovendien bleek uit getuigenverklaringen dat het bekend was dat de dader zijn werknemers niet betaalde zoals afgesproken:

- Een slachtoffer dat 500 euro was beloofd om huishoudelijk werk te doen, werd de eerste twee maanden betaald, om vervolgens maar 250 euro per maand meer te krijgen.
- De slachtoffers die in de bar moesten werken, was 25 euro per dag beloofd, ongeacht het aantal uren dat ze presteerden. Een slachtoffer kreeg de eerste maand 100 euro, de tweede maand 50 euro. Nog een ander slachtoffer kreeg helemaal geen loon maar wel 400 euro toen het ermee dreigde ontslag te nemen. De twee slachtoffers hebben verschillende keren geprobeerd hun rechten af te dwingen maar zonder succes.
- Een slachtoffer (een neef van de dader) was maandelijks 1.500 euro beloofd, die zagezegd op een voor hem geopende bankrekening zouden worden gestort. Hij heeft er echter nooit iets van gezien.

Misbruik van kwetsbare situatie

Alle slachtoffers waren migranten die niet over de nodige verblijfsvergunning beschikten om in België te mogen werken. Doordat de dader hoog aangeschreven stond in de Marokkaanse gemeenschap, gingen de slachtoffers ervanuit dat hij hen kon helpen bij de regularisatie van hun statuut. Hij maakte echter misbruik van hun kwetsbare situatie door hun identiteitskaart af te nemen, of door hen aan te sporen valse documenten te gebruiken. Tijdens zijn verklaring zei een getuige dat de zakenman en een neef valse identiteitsdocumenten aanmaakten: "de valse documenten werden aangemaakt door X (zakenman) of door zijn neef. Ze gebruikten daarvoor drie computers met daarin blanco documenten en verschillende stempels van gemeentelijke administraties of politiediensten". Een slachtoffer verklaarde het volgende: "Ooit zei hij me dat zodra hij verkozen zou zijn, hij mijn situatie zou regelen en me een fictieve echtgenoot zou vinden om over de nodige papieren te beschikken. Hij zei me dat hij veel mensen kende (burgemeester, politie) en dat hij wist bij wie hij terecht moest om iets te regelen". Een slachtoffer heeft in 2007 off the record verklaard dat de zakenman jonge meisjes naar België zou laten komen, via illegale immigratie of via een schijnhuwelijk, om ze hier dan voor 20 euro per dag aan het werk te zetten.

Geweld, bedreigingen en misbruik

Alle slachtoffers zijn door de dader verbaal of fysiek

bedreigd en misbruikt. Een slachtoffer kreeg te horen dat ze "zou worden vermoord en in een kist naar Marokko zou terugkeren" als ze er met iemand over zou praten. Twee slachtoffers moesten fysiek geweld ondergaan vanwege de dader zelf, die hen dan sloeg - meestal op het hoofd - en bedreigde met een mes of een vuurwapen. Uit het medisch dossier van een slachtoffer bleek dat ze builen aan het linkeroog, schaafwonden op de neus en schrammen in de nek had opgelopen, allemaal letsels die de zakenman haar had toegebracht. "Toen hij de garage is binnengekomen is X (zakenman) me onmiddellijk beginnen uit te schelden. Daarop is hij op mij gesprongen, heeft m'n linkeroog willen uittrekken en geprobeerd me te wurgen". Andere getuigen hadden het over herhaaldelijke verbale agressie vanwege de dader, feiten die door verschillende getuigen zijn bevestigd. Meestal zette de dader zijn bedreigingen kracht bij door erop te wijzen dat hij een vuurwapen had. Systematisch vernederde hij de slachtoffers: "tijdens het werk kregen we regelmatig beledigingen te horen, een voornaam had ik voor hem niet, hij noemde me altijd *fil de pute*".

Seksuele uitbuiting: aanzetting tot ontucht

Zowel slachtoffers als getuigen verwezen ernaar dat de dader van zijn personeel (vooral zij die in de rijschool werken) eiste dat ze seksuele relaties met de klanten hadden. Zo bleek uit verklaringen dat hij verwachtte dat ze met de klanten flirten, hen zouden verleiden en met hen zouden meegaan. Een slachtoffer van mensenhandel heeft verklaard dat de dader tot vier keer toe heeft geopperd seksuele betrekkingen met haar te hebben. Een andere keer heeft de vader van de dader seksueel geweld op haar gepleegd en heeft hij met zijn wandelstok haar rok opgetrokken, terwijl ze aan het kuisen was. Die feiten werden echter niet aanhangig gemaakt bij de rechtbank die erop drukt dat er geen enkel onderzoek werd gedaan om die feiten te objectiveren.

Leefomstandigheden

Alle slachtoffers werden aangemoedigd om ofwel bij de dader thuis te gaan wonen, of in een van zijn handelszaken (in garages of kelders). Die plaatsen waren niet gemeubeld en warm water, kook- of sanitaire voorzieningen of verwarming waren er niet.

Statuut van het slachtoffer

Het onderzoek wegens vermoedelijke feiten van mensenhandel vindt zijn oorsprong in de informatie die het arbeidsauditoraat van PAG-ASA heeft ontvangen. Volgens die informatie wensten de slachtoffers een verklaring af te leggen over hun economische uitbuiting.

Een slachtoffer was door het lokale OCMW (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn) doorverwezen naar PAG-ASA³⁵⁰. Na verhoor door het arbeidsauditoraat kregen de slachtoffers het statuut van slachtoffer van mensenhandel.

Het lopende onderzoek naar de beschuldigingen van niet-betaling van de lonen is er niet in geslaagd potentiële slachtoffers van mensenhandel te identificeren. De inspecties waren vooral gericht tegen de handelszaken van de verdachte maar vier potentiële slachtoffers van mensenhandel zijn niet geïdentificeerd. En dat ondanks het feit dat de periode van de uitbuiting en die van de inspecties elkaar overlaptten, en het feit dat de slachtoffers in hun getuigenis aangaven dat ze in de handelsruimtes waren ondergebracht³⁵¹. Een ander moment waarop ze een slachtoffer hadden kunnen identificeren en dat niet is gebeurd, was toen de lokale politie de werkplek – een kruidenierszaak – op twee verschillende tijdstippen controleerde. Men had toen een onderzoek kunnen voeren naar mogelijke aanwijzingen van economische uitbuiting, aangezien al een onderzoek was geopend na drie verklaringen van andere slachtoffers. Achteraf heeft de persoon in kwestie nog een verklaring afgelegd in oktober 2010.

De steun van PAG-ASA was belangrijk omdat die het nut van de reflectieperiode en het belang van sociale en juridische bijstand bewijst³⁵².

1.2.3. | Transportsector Brugge

In dit dossier werden verschillende beklagden en een transportfirma als rechtspersoon door de correctionele rechtbank veroordeeld voor mensenhandel³⁵³. Nadien heeft het hof van beroep hen vrijgesproken voor mensenhandel³⁵⁴.

De Belgische hoofdbeklaagde had een bedrieglijke constructie opgezet, waarbij een Bulgaars transportbedrijf prestaties leverde aan een Belgische firma met fictieve gedetacheerde chauffeurs en mecaniciens. In feite ging het om illegale tewerkstelling en clandestien werk van Bulgaarse en Roemeense werknemers zonder werkvergunning vanuit België. Daarnaast werd ook zijn

vrouw als fictieve zaakvoester van de transportfirma veroordeeld en een derde beklagde die bij huiszoekingen werd aangetroffen en door de slachtoffers als leidinggevende aangeduid werd.

Ook de Belgische transportfirma werd vervolgd en veroordeeld. Zij nam actief deel aan de uitbuiting, leende zich als schakel in de frauduleuze constructie en streek de onrechtmatige inkomsten van de economische uitbuiting op. De rechtbank was hierover heel expliciet: "Als rechtspersoon is vierde beklagde strafrechtelijk verantwoordelijk voor misdrijven die hetzij een intrinsiek verband hebben met de verwezenlijking van haar doel of de waarneming van haar belangen of die, naar blijkt uit de concrete omstandigheden, voor haar rekening werden gepleegd."

a) Start dossier

Het dossier werd opgestart in 2009 op basis van slachtofferverklaringen³⁵⁵. Een Bulgaarse chauffeur bood zich spontaan aan bij de Scheepvaartpolitie in Zeebrugge, vlak bij de terreinen van de transportfirma. Hij legde klacht neer omdat hij ontslagen was nadat hij geweigerd had met Belgische vrachtwagens te rijden. Hij wist dat dit verboden was en wou hieraan niet meewerken. Hij had geen opzegvergoeding, noch verloning gekregen. Bij zijn verhoor verwees hij naar andere Bulgaarse chauffeurs die er tewerkgesteld waren. Diezelfde dag nog voerde de Sociale Inspectie een controle uit op het terrein van de transportfirma en trof er de Bulgaarse chauffeurs aan die er als gedetacheerde werknemers werkten. Ze werden in opdracht van de arbeidsauditeur verhoord door de arbeidsinspectie en legden op hun beurt relevante verklaringen af. Daarin klaagden over de betaling van hun loon en de arbeidsomstandigheden.

b) Onderzoek

Nadien voerden de politie en Sociale Inspectie in 2009 en 2010 nog nieuwe controles uit van de transportfirma en verhoorden de betrokkenen. Daarbij onderzocht de Sociale Inspectie of de Bulgaarse chauffeurs voldeden aan de voorwaarden om te worden beschouwd als chauffeurs voor internationaal transport, werkzaam voor een buitenlandse vennootschap en dat binnen het kader van de Europese regels inzake detachering.

Concreet gingen de inspecteurs na of er sprake was van een 'zelfstandige' Bulgaarse vennootschap met eigen

350 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

351 Jaarrapport mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hfst. 1 punt 3 Kloof tussen vermoedelijk en geïdentificeerd slachtoffer, p. 32-34.

352 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

353 Corr. Brugge, 26 maart 2014, 17de k.: zie Jaarrapport mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, blz. 114 en website Myria: www.myria.be/nl/rechtspraak/correctionele-rechtbank-brugge-26-maart-2014.

354 Gent, 7 januari 2016, 3de k.: Zie dit deel hfst. 4. (Rechtspraak), punt 2.3.3.

355 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

economische activiteiten in Bulgarije. Dat was niet het geval, concludeerden ze, zodat de Bulgaarse werknemers hier onderworpen waren aan de sociale zekerheid van België. Noch de infrastructuur, noch de administratieve uitrusting, noch de adequate technische voorzieningen en faciliteiten die transportonderneming nodig had, bevonden zich in Bulgarije, maar wel in Zeebrugge, waar ook het beleid van het bedrijf werd uitgestippeld. Facturen werden niet gestuurd naar de Bulgaarse 'hoofdzetel', maar naar Zeebrugge waar de boekhouding werd verricht.

Internationale samenwerking

De Bulgaarse autoriteiten bevestigden op 11 augustus 2010 zelf nadrukkelijk dat deze Bulgaarse vennootschap geen economische activiteiten ontplooid in Bulgarije³⁵⁶. Ook de chauffeurs verklaarden dat alleen de aanwerving gebeurde in Bulgarije en dat er daar geen vrachtwagens van de firma rondreden.

Valse detachering³⁵⁷

Nooit was er sprake van een zelfstandig Bulgaars transportbedrijf in Bulgarije, net zo min als van enige substantiële activiteit. De bevelen die chauffeurs en mecaniciens kregen, kwamen vanuit Zeebrugge, waar de effectieve maatschappelijke/exploitatiezetel was gevestigd. Het ging om een brievenbusfirma die enkel en alleen door de Belgische hoofdbeklaagde werd opgericht om goedkope arbeidskrachten in te zetten bij de uitvoering van goedkope transportwerkzaamheden.

Volgens het rapport van de sociale inspectie vormen die zogenaamde 'postbusbedrijven' een bijzonder probleem bij detachering. "Dergelijke bedrijven worden in een uitzendend land opgericht - met het vooropgezette doel de wetgeving inzake sociale zekerheid en arbeidsrecht van vaak één specifieke ontvangende staat te ontduiken. Het is dus duidelijk dat dergelijke constructie absoluut niet binnen het bedoelde ideeëngoed van de Europese wetgever ligt en het beginsel van vrij verkeer van diensten volledig uitholt. Deze fictieve vorm van detachering houdt in dat de detachering wordt geveinsd, in realiteit gaat het om werknemers die in feite enkel en alleen arbeidsprestaties uitvoeren voor een Belgische onderneming. Dit betekent dat deze werknemers sociaal verzekerd zouden moeten zijn in België."

³⁵⁶ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

³⁵⁷ Over detachering en de fraudes die hieraan gekoppeld worden: zie Jaarrapport Mensenhandel en Mensensmokkel 2010, *Sociale fraude bestrijden is mensenhandel voorkomen*, deel II, p. 83-111.

De Sociale Inspectie legde in haar verslag uit dat detachering verboden is wanneer de Belgische opdrachtgever gezag uitoefent op de gedetacheerde werknemer van de buitenlandse werkgever: "De arbeidsprestaties zelf worden geleverd onder het gezag van een ander persoon en dit gezag vormt een essentieel element van de arbeidsovereenkomst. Het gezag bestaat uit een combinatie van een aantal elementen, die ieder op zich nooit doorslaggevend kunnen zijn. De gezagsindicatoren zijn een aantal beginselen die uit de rechtspraak worden afgeleid:

- de verplichtingen die betrekking hebben op de organisatie van de arbeid (het respecteren van uurroosters, naleven van de richtlijnen inzake de materiële inrichting van het werk);
- toezicht van de werkgever, zowel op de uitvoering van het werk zelf als op de naleving van de arbeidstijdregeling;
- de financiële en economische organisatie is in handen van de werkgever."

Mensenhandel: werkomstandigheden beneden de menselijke waardigheid

De Sociale Inspectie paste in haar verslag een interpretatie toe van het begrip 'werkomstandigheden beneden de menselijke waardigheid' wat volgens onze wet bepalend is voor de feiten van mensenhandel met het oog op economische uitbuiting.

"Het aantasten van de menselijke waardigheid komt neer op het verlagen van wat de menselijke natuur karakteriseert, namelijk het lichamelijk en geestelijk vermogen. Bij lichamelijk vermogen gaat het hierbij dus om de fysieke capaciteit om op vrije en gelijke wijze in zijn essentiële noden te voorzien. Hierbij dient de vraag worden gesteld wanneer de grens van onverenigbaarheid met de menselijke waardigheid is bereikt. Het begrip uitbuiting in omstandigheden die strijdig zijn met de menselijke waardigheid is niet enkel beperkt tot materiële omstandigheden (bijvoorbeeld loon) maar tot elk element van het werknemersstatuut dat een aantasting van de menselijke waardigheid zou kunnen veroorzaken. Arbeidsomstandigheden die strijdig zijn met de menselijke waardigheid kunnen ook tot stand komen door het in dienst hebben van meerdere werknemers in een arbeidsomgeving die niet overeenstemt met de normen die zijn voorgeschreven door de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk. Het niet-betalen of onvoldoende betalen is een aanwijzing voor economische uitbuiting."

Uit het onderzoek van de Sociale Inspectie blijkt dat de elementen voor mensenhandel duidelijk aanwezig

waren: de chauffeurs werd een (laag) loon beloofd, dat ze meestal niet of onvolledig kregen. Loonachterstallen werden steeds frequenter. Het minste voorwendsel was goed om loon in te houden (herstellingen aan het voertuig, overdreven brandstofverbruik...). Chauffeurs kregen beperkte voorschotten uitbetaald om hen afhankelijk te houden en wat ze kregen was niet genoeg om rond te komen (bijvoorbeeld 70 euro voor drie volledige werkweken; 90, 200 en 600 euro voor een volledige maand werk,...). Sommige slachtoffers moesten lange uren kloppen: 110 werkuren in 11 dagen, 12 à 13 uur per dag. Sommige slachtoffers kwamen naar België en moesten eerst zogenaamd proefdraaien zonder hiervoor betaald te worden.

Niet alleen het loon was mensonwaardig, volgens de sociale inspectie waren ook de leefomstandigheden dat. Zo sliepen de chauffeurs in hun vrachtwagen. De werknemers moesten dus ook in hun vrije tijd, wanneer ze niet aan het werk waren, verblijven op hun werkplaats, op het industrieterrein in Zeebrugge. Ze konden daarbij zelfs niet over een kamer en een bed beschikken, maar moesten op de parking in hun vrachtwagen slapen. Alhoewel de meeste vrachtwagens die worden gebruikt voor internationaal transport zijn uitgerust met een degelijke slaappleats, kan het niet de bedoeling zijn dat werknemers hier permanent hun nachtrust en privacy moeten vinden.

De Sociale Inspectie concludeerde in haar verslag: "De gehanteerde praktijken kunnen worden omschreven als mensenhandel met het oog op economische uitbuiting binnen de context van het vrij personen- en dienstenverkeer in de Europese Unie".

c) Slachtoffers

Er waren 18 slachtoffers, die voor de transportfirma werkten als chauffeur of mechanici. Het waren vooral Bulgaarse slachtoffers maar ook één Roemeens slachtoffer.

Rekrutering

De arbeiders werden naar België gelokt, door advertenties in de krant of op internet, waar zij voor een Bulgaarse firma zouden werken. Ze tekenden een contract, maar de contactpersoon in Bulgarije stelde dat zij tot tien keer meer zouden verdienen in België. Eens hier aangekomen, moesten de chauffeurs veel meer uren draaien dan toegelaten, en werden zij helemaal niet correct of zelfs niet betaald.

Slachtofferverklaring

Het ontslagen Bulgaarse slachtoffer dat met zijn klacht het onderzoek liet opstarten verklaarde:

"Ik ben op 25 maart 2009 vertrokken uit Bulgarije met een busje en ben op 28 maart toegekomen. Er stond een advertentie in een Bulgaarse krant met een vacature als chauffeur. Er moest contact genomen worden met een Bulgaarse vrouw van ongeveer 60 jaar voor een interview en een kleine CV afgegeven worden. Na een paar dagen namen ze contact op met mij en zeiden dat ik aan alle voorwaarden voldeed. Hier aangekomen werden de sleutels gegeven van een wagen met Bulgaarse nummerplaat. Een viertal dagen geleden moest ik met een Belgische wagen rijden of werd ik afgedankt. Ik reed en vroeg om opnieuw met een Bulgaarse wagen te rijden omdat ik besepte dat de toestand onwettig was. Ik weigerde nog met de Belgische camion te rijden en mocht onmiddellijk opstappen. Ik werd een Bulgaars contract voorgelegd welke ik tekende en waarbij 300 Leva (150 euro) beloofd werd als verzekering van mijn maandelijks beloofd inkomen van 1550 euro. Ik kreeg voor mijn ganse maand werk slechts 90 euro. Ik kon zelfs de laatste 4 dagen geen eten meer kopen. Indien er controle op het bedrijf zou zijn moesten we zorgen dat we doorreden en elders stoppen. We moesten veel meer uren doen en werden aangemaand de schijven te vernietigen. Zo reden we soms 24 uur non-stop met 2 chauffeurs. Toen werden we meer beloofd. Sommigen werden 1500 euro per maand beloofd maar dit zou in Bulgarije betaald worden. De mensen kregen dan nadien minder dan beloofd. Steeds vond de baas ergens een reden om minder te betalen (ofwel dienden aan de wagen reparaties te gebeuren of was het mazoutgebruik te hoog enz.)."

Slachtofferstatuut

Het doorverwijzingsmechanisme voor de slachtoffers werd niet toegepast³⁵⁸. Alle slachtoffers werden gerepatriëerd, ook de slachtoffers die aan de basis lagen van het onderzoek. Er werd hen geen slachtofferstatuut aangeboden. De volgende dag na hun interceptie werden de slachtoffers gerepatriëerd naar hun herkomstland. Het Roemeense slachtoffer werd zelfs eerst overgebracht naar de doorgangscel van de lokale politie te Brugge en nadien naar het gesloten centrum van Brugge gebracht met het oog op een repatriëring naar Roemenië.

358 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

2. MENSENSMOKKEL

2.1. | Koerdisch-Palestijns smokkelnetwerk Brugge

In dit Brugse dossier met feiten van november 2014 tot januari 2015 smokkelde een Koerdisch-Palestijns netwerk vooral Syrische en Koerdische slachtoffers naar het Verenigd Koninkrijk. Het dossier werd beoordeeld door de correctionele rechtbank van Brugge³⁵⁹. Het is nauw verbonden met het volgende smokkeldossier van dit hoofdstuk.

a) Smokkelnetwerk

De twee hoofdbeklaagden waren een Iraakse Koerd en een Palestijn uit een vluchtelingenkamp van Libanon. Hun twee medebeklaagden waren Palestijnen, de ene uit Palestina en de andere ook uit een vluchtelingenkamp van Libanon.

De politie stelde vast dat ze in een periode van twee maanden minstens 23 smokkeltransporten uitvoerden. Ze opereerden vanuit Brussel, en op de parkings van Rotselaar en Heverlee, maar sommige transporten verliepen via Zeebrugge. Ze ronselden hun klanten in de buurt van het station Brussel-Zuid. De smokkelaars kwamen in koffiehuisen en winkels die door veel Arabisch sprekenden worden gefrequenteerd.

Daarnaast beschikten ze over veel contacten met andere smokkelaars in België en het buitenland. De Koerdische hoofdbeklaagde had ook zijn eigen contactpersonen in Frankrijk, België en Italië. Die smokkelactiviteiten verliepen allemaal in het kader van een internationaal uitgebouwd circuit van mensensmokkelaars die occasioneel gebruik maakten van elkaars diensten.

Dat blijkt ook uit een telefoongesprek van januari 2015 tussen de smokkelaars: "A. meldt dat het nu moeilijk werken is in Italië en dat het nu via Duitsland of *Namsa* (Turkije) gaat. A. vraagt of D. (Koerdische smokkelaar) iemand kent die ze kan overnemen en onderbrengen van uit *Namsa* en dit met bestemming Finland, Zweden, Engeland of Duitsland. D. is bereid om dit te doen."

De dienstverlening omvatte ook paspoorten. Tijdens een telefoongesprek vroeg een smokkelaar aan een contactpersoon "of hij iemand kende die naar Libanon reisde om een paspoort mee te brengen." Volgens de politie was het paspoort bestemd voor een persoon die zijn verblijfsdocumenten al had gekregen, maar zijn paspoort nog moest voorleggen. Nadien bleek uit een telefoongesprek tussen de contactpersoon en die persoon dat een derde persoon ondertussen het paspoort had meegebracht uit Libanon en dat hij eventjes naar Brussel kwam om zijn paspoort af te geven en zijn verblijfsvergunning aan te passen.

De smokkelaars leverden ook zogenaamde asielverhalen. Dat kon vastgesteld worden in de telefoongesprekken: "Om 15.10 uur belt hoofdbeklaagde D. naar smokkelaar S.³⁶⁰ en zegt dat een jongen afkomstig uit 'Darban' (plaats in Koerdistan) hem vanuit Italië gebeld heeft met de vraag om hem te helpen. Afspraak is dat 2.500 euro voor de case/verhaal binnen de 24 uur op de rekening gestort wordt. De case is het asielverhaal dat aan DVZ verklaard wordt voor een asielaanvraag."

De smokkeltarieven varieerden in functie van de dienstverlening. Uit de telefoontap bleek dat de gesmokkelde personen een prijs van 1.000 tot 3.500 euro per persoon moesten betalen om gesmokkeld te worden. Daarnaast was er een speciaal tarief van 6.000 pond om personen in het Verenigd Koninkrijk om te kopen om een succesvolle overtocht te garanderen.

b) Start dossier³⁶¹

De scheepvaartpolitie van Zeebrugge trof op 25 november 2014 drie smokkelslachtoffers aan in een vrachtwagen. Een van de slachtoffers verklaarde bij zijn verhoor dat hij twee dagen eerder in Brussel-Zuid in contact was gekomen met een Koerdische smokkelaar die hem de overtocht naar het Verenigd Koninkrijk had gewaarborgd voor 1.000 euro. Het slachtoffer ging daar op in en kreeg een gsm-nummer van de smokkelaar wat hij doorspeelde aan de politie.

c) Onderzoek

Het parket werd onmiddellijk ingelicht en stelde een onderzoeksrechter aan. Die vorderde een gerechtelijk onderzoek. Via telefonieonderzoek werd het telefoonnummer van de Koerdische hoofdbeklaagde

³⁵⁹ Corr. West Vlaanderen, afdeling Brugge, 21 oktober 2015 (definitief): zie verder dit deel, hoofdstuk 4 (rechtspraak), punt 3.

³⁶⁰ Hoofdbeklaagde volgend smokkeldossier dat nauw verwant is met dit dossier.

³⁶¹ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

achterhaald. De onderzoeksrechter vaardigde vervolgens een tapmaatregel uit, observaties werden verricht. Op basis van de analyse van die gegevens kon de politie de smokkelorganisatie al snel in kaart brengen.

Daarnaast deed de politie een buurtonderzoek, verhoorde ze getuigen en deed ze huiszoekingen. Dat leverde bijkomend bewijsmateriaal op.

Sociale media³⁶²

Uit de telefoontap bleek dat de smokkelaars veel gebruik maakten van sociale media. Delicate onderwerpen zoals financiële discussies mochten niet via de telefoon besproken worden. Ze spraken dan telefonisch af om het via Skype of Viber te bespreken: "Smokkelaar X verwijt smokkelaar Y dat hij geld achterhoudt van 3, die op donderdag 04.12 zijn verstuurd. Smokkelaar Y zit op dat moment in Nederland en wilt het niet bespreken over de telefoon, maar via het internet."

De smokkelaars wijzigden regelmatig hun mobiele telefoonnummers om de telefoontap te bemoeilijken en wisselden hun nieuwe nummers via Facebook uit. Ze gebruikten Facebook ook om hun internationaal netwerk met mogelijke smokkelklanten verder uit te bouwen. De politie stelde bij de opstart van haar onderzoek in een proces-verbaal vast dat hiervoor een Facebook-groep was opgericht:

"Ook vernemen wij dat er op de sociale mediasite Facebook verschillende Arabisch sprekende gebruikersgroepen zouden zijn. Deze hebben als doel personen die naar Europa wensen te komen zonder geldige documenten in contact te brengen met elkaar en mensensmokkelaars. Op deze gebruikersgroepen kan men vragen stellen over de toestand in Europese landen en steden. Dit met het oog op informatie te verzamelen om tot deze gebieden te geraken. Men vraagt hier ook naar contactgegevens van personen die hen hierbij kunnen assisteren. Deze contactgegevens worden dan via privéberichten bezorgd aan de vraagsteller. Men laat ook soms weten aan andere gebruikers indien de oversteek naar het Verenigd Koninkrijk succesvol was."

De speurders gebruikten de sociale media daarnaast ook als onderzoeksmethode bij hun speurwerk. Onder meer via foto's op Facebook konden ze de ware identiteit van een hoofdbeklaagde bepalen. De politie had in de telefoontap vastgesteld dat een hoofdbeklaagde gebruik maakte van een valse naam op de sociale media. Bij nazicht in het

rijksregister kon de politie die persoon niet terugvinden. Maar via openbrononderzoek op Facebook kon de politie het profiel van de smokkelaar onder zijn valse naam terugvinden en vaststellen dat de foto van zijn Facebook-profiel leek op de foto van de Irakees M., de ware identiteit van de hoofdbeklaagde, van wie de gegevens wel in de politionele databank zaten.

Financieel onderzoek

Uit de telefoontap bleek dat de criminele winstvermogens enorm waren. De Koerdische hoofdbeklaagde vertelde in een gesprek dat hij in één maand 17.000 dollar had verdiend. Dat kon wel sterk fluctueren: een week eerder had hij 6.000 euro en de lopende week nog niks verdiend. Twee beklagden kregen naast hun criminele opbrengsten ook een uitkering van het OCMW (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn)³⁶³.

Uit de onderlinge telefoongesprekken bleek ook dat het geld werd doorgesluisd naar het herkomstland. De Koerdische hoofdbeklaagde vertelde dat hij in twee maand bijna 10.000 dollar naar Koerdistan had gestuurd en daar een huis van 40.000 euro had gekocht. Hij transfereerde het geld via Western Union op naam van een vriend met een Spaanse identiteitskaart naar Irak. Daarna verzond hij een sms naar Irak met de vermelding van de naam³⁶⁴.

De Palestijnse hoofdbeklaagde bewaarde het ontvangen smokkelgeld niet bij hem maar gaf het in bewaring bij een vriend en kon beschikken over de bankkaart van diens vrouw.

d) Slachtoffers

In de periode van de twee maanden van de telefoontap telde de politie meer dan honderd smokkelslachtoffers. Het waren vooral Koerden uit Syrië, Irak en Iran. Daarnaast was er ook nog een belangrijke groep Palestijnen en enkele Albanezen vertegenwoordigd. Sommige slachtoffers werden met koelwagens getransporteerd, wat levensgevaarlijk is.

Onderling omschreven de smokkelaars de smokkel-slachtoffers in hun telefoongesprekken of berichten als 'mussen', 'beesten', 'dieren' of 'schapen'. Op die manier werden ze ontdaan van elke menselijkheid, zoals ook blijkt uit dit onderlinge gesprek:

³⁶³ Meer uitleg over uitkeringsfraude, zie jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2011, *Het geld dat telt*, deel I hfst 3 punt 1, p. 45.

³⁶⁴ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

³⁶² Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

"Op 7 januari 2015 meldt de Palestijnse hoofdbeklaagde dat de jongens terug bij hem zijn, nadat ze gecontroleerd zijn in Duinkerke. De Koerdische hoofdbeklaagde wil ze niet zien en noemt ze dieren, zonen van dieren. Hij heeft ze in een vrachtwagen geholpen, maar ze bleven maar lawaai maken."

Slachtofferverklaringen³⁶⁵

Een van de drie geïntercepteerde smokkelslachtoffers van wie hun verklaring tot de start van het onderzoek leidde, legde de politie uit dat hij na een verblijf van enkele dagen in Calais, via Parijs naar Brussel-Zuid reisde. In de directe omgeving van het station kwam hij in contact met de Palestijnse hoofdbeklaagde die hem tegen betaling van minimum 1000 euro een oversteek naar Groot-Brittannië waarborgde. Na contante betaling werd het slachtoffer door een contact van de hoofdbeklaagde begeleid naar een lijnbus met bestemming Leuven centrum, met de instructie om vandaaruit een taxi te nemen richting E40. Aan de parking in Oud-Heverlee moest hij te voet de brug over de E40 oversteken om uiteindelijk op de parking van vrachtwagens naast het tankstation terecht te komen. Daar stond een ander lid van de smokkelorganisatie hem op te wachten om hem in de laadruimte van een vrachtwagen met bestemming Zeebrugge te steken. Tijdens deze ganse rit moest het slachtoffer via de van de smokkelaar ontvangen gsm in rechtstreeks contact blijven met de hoofdbeklaagde. Het was die gsm die het slachtoffer overhandigd had aan de politie³⁶⁶.

Gezinsmokkel

Voor de smokkelaars telde alleen het geldgewin. In een telefoongesprek vertelde de Koerdische hoofdbeklaagde "dat er ook een Syrische familie is, met een dikke dokter (die veel geld heeft) en een dochter. Smokkelaar D. doet hen meer betalen."

De Koerdische hoofdbeklaagde verkoos om normaliter geen families te smokkelen wegens de overlast. Hun 'negatieve' ervaring met een Iraanse familie onderstreepte dit:

Tijdens de nacht van 14 januari 2015 werden zeven gesmokkelden op de parking van Heverlee in een vrachtwagen geplaatst: twee Albanezen, twee Arabieren en een Iraans koppel met kind. Dat transport werd in Calais door de politie onderschept. De volgende nacht werd deze familie opnieuw gesmokkeld, samen met

een Iraanse man. Ditmaal werden ze onderschept aan de boot in Calais. Op 20 januari werden ze opnieuw gesmokkeld, nu in een koelwagen. Op 21 januari voerden de Koerdische hoofdbeklaagde en smokkelaar S. hierover verschillende telefoongesprekken. Ze werden verwittigd dat de vrachtwagen zijn lading had gedropt in Zeebrugge: "De familie zou willen uitstappen omdat het te koud is voor het kind en D. (Koerdische hoofdbeklaagde) vraagt smokkelaar S. om hen te zeggen dit niet te doen. Smokkelaar S. vraagt dat D. dat zelf doet. In een verder gesprek gaan S. en D. akkoord dat het de laatste keer is dat ze de Iraanse familie meenemen."

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen

Uit de telefoontap bleek dat er ook verschillende niet-begeleide minderjarigen gesmokkeld werden:

"Op 18 december 2014 om 00.58 uur meldt X dat de 'kleine jongen' is achtergelaten door de chauffeur en niet weet wat te doen. De kleine is in de jungle. D. zegt dat de man zelf moet bellen naar de jongen."

2.2. | Koerdisch smokkelnetwerk Gent

In dit Gentse dossier met feiten van oktober 2014 tot januari 2015 smokkelde een Koerdisch netwerk vooral Koerdische slachtoffers naar het Verenigd Koninkrijk. Het dossier werd in 2015 beoordeeld door de correctionele rechtbank en het hof van beroep van Gent³⁶⁷. Het is nauw verbonden met het vorige smokkeldossier van dit hoofdstuk.

De hoofdbeklaagde had recent in Frankrijk een gevangenisstraf uitgezeten van meer dan zeven jaar en was naar België gekomen. Hij stond bij de Franse politiediensten ook bekend voor een feit van verkrachting van minderjarige Irakezen in 2006.

a) Smokkelnetwerk

De criminele organisatie werd geleid door een Iraakse Koerd. Zijn twee medebeklaagden waren een andere

³⁶⁵ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

³⁶⁶ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

³⁶⁷ Corr. Gent, 1 juni 2015 en hof van beroep van Gent, 3 november 2015: zie dit deel, hoofdstuk 4 (rechtspraak), punt 3.

Iraakse Koerd en een Afghaan. Die laatste werd onvoldoende vertrouwd en had een ondergeschikte rol.

De smokkelaars organiseerden hun transporten vanuit de parkings te Rotselaar langs de autosnelweg E314 in de richting van Leuven/Brussel. Hier werden de gesmokkelden in vrachtwagens of koelwagens verstopt om ze naar het Verenigd Koninkrijk te smokkelen. Bovendien maakte de smokkelorganisatie gebruik van vervallen chalets in de buurt van de parking om hen onder te brengen voor ze op transport werden geplaatst.

De Koerdische gesmokkelden werden verzameld in bepaalde cafés of eethuizen te Brussel en waren aangevoerd via internationale smokkelcontacten of kwamen van de kampen van Calais of Duinkerke (Grand Synthe). Die cafés, de kampen en de huurwoning van de hoofdbeklaagde fungeerden soms als tijdelijke logeerplaats (safehouse) voor de gesmokkelden. De te smokkelen personen werden vanuit Brussel via het openbaar vervoer of tegen betaling van extra 100 euro met een chauffeur overgebracht naar de parking.

De parkings vormden een crimineel territorium voor de Koerdische smokkelaars die ze als hun eigendom beschouwden. De verklaringen van een beklaagde tijdens zijn verhoor sprak boekdelen:

"A. is een Afghaan en kan moeilijk aan personen komen. De parking is een Koerdische parking van de Koerdische smokkelaars, dus als Afghaan kan hij geen Afghaanse gesmokkelden vanuit de parking sturen. B. is een Koerd en de parking is van hem. Arabieren mogen daar niet werken. De gesmokkelden van B. waren geen Koerden, het zijn Syriërs en Egyptenaren. Op de parking daar is er veel te vinden. Er liggen wapens zoals Kalasjnikovs verstopt. B. kan de parking verkopen of verhuren als hij wilt. Ik weet dat er een klant was die 120.000 euro wilde geven aan B. om de parking te kopen. Er zijn Albanese die de parking heel graag willen hebben, maar ze kunnen het niet krijgen. Op de parking van B. wordt er per week minimum drie dagen gewerkt. Dan worden er minimum zo'n dertig personen gesmokkeld. Het gaat over 60.000 euro per week voor dertig personen. Dit is een minimum."

De smokkelaars wendden ook contraspionagetechnieken aan ten aanzien van de politie. Zo hielden ze op de parkings de politie nauwlettend in het oog en wisten ze wanneer de kust onveilig was. In dat geval verkenden ze met de hulp van hun Nederlandse contacten de mogelijkheid om hun smokkelactiviteiten te verschuiven naar Roosendaal (Nederland). Daarnaast waren de smokkelaars er heel bewust van dat hun telefoon door de politie afgeluisterd werd. Ze hanteerden uitgekende technieken om de

telefoontap te bemoeilijken. Zo gebruikten ze de mobiele telefoons of sim-kaarten van gesmokkelden. Daarnaast gebruikten de smokkelaars geregeld andere roepnamen voor elkaar zodat een buitenstaander nog moeilijk de gesprekspartners kon identificeren.

Internationaal netwerk

De organisatie onderhield vele contacten met andere smokkelaars en beschikte over contacten in Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland, Italië en Irak die zorgden voor mensen die naar het Verenigd Koninkrijk wilden gesmokkeld worden.

Een belangrijke contactpersoon was de Iraanse vrouw H. die in Rotterdam (Nederland) woonde. Volgens de politie stond ze vermoedelijk hoger in de hiërarchie. Ze was verantwoordelijk voor het financiële aspect en de aanvoer van gesmokkelden vanuit Nederland. Ze hield bij welke transporten succesvol waren en welke niet. De hoofdbeklaagde verbleef voor zijn smokkelactiviteiten zelf ook geregeld in Rotterdam.

Ze hadden ook contact met Albanese smokkelaars die voor de aanvoer van Albanese smokkelklanten zorgden. Die werden met de nodige extra aandacht behandeld. Dat bleek ook uit de telefoontap:

"Vier Albanese gesmokkelden nemen contact op met hun contactpersoon om zich te beklagen over hun verblijfplaats. De Koerdische smokkelaars nemen contact op met T., de tussenpersoon van de Albanese, die de vier Albanese gesmokkelden gestuurd had. Afspraak is dat de Albanese gesmokkelden zullen verplaatst worden naar een kamer van K.. De Albanese worden bijeengeroepen en verzameld."

De derde beklaagde, die bij verstek veroordeeld werd, was een Koerdische smokkelaar die in het Verenigd Koninkrijk woonde. Toen hij in België verbleef zat hij bij een Brusselse hulporganisatie voor daklozen. Tijdens zijn verhoor omschreef de hoofdbeklaagde hem als volgt:

"Op de tweede foto die jullie mij tonen staat Z. Hij zorgt voor het geld en de personen van de Koerdische smokkelaar B. Hij is heel lang geleden zelf door B. naar de andere kant gesmokkeld. Hij woont in Engeland. De Syriërs en de Egyptenaren komen ook van hem. Het geld en de personen komen van hem. Niemand kent hem, enkel B. Hij is een Syriër. Hij ontvangt ongeveer 3000 à 4000 pond van de gesmokkelden. 2000 pond is voor B.. De rest houdt hij zelf. Ik zie hem niet als een smokkelaar, ik zie hem als een bank. Hij komt zelf niet naar de parkings."

B. staat boven Z. want Z. mag geen gesmokkelden aan de andere smokkelaars geven. Als B. toch zelf personen heeft, dan krijgen die gesmokkelden voorrang op die van Z."

Gegarandeerde transporten

De smokkelaars verzorgden ook een speciale dienstverlening zoals het leveren van valse documenten. Tijdens het verhoor van de hoofdbeklaagde antwoordde deze hierover uitvoerig op de vragen van de politie:

"Vraag: Op uw iPhone werden ook een aantal foto's teruggevonden van mensen hun paspoort. Wie zijn dat en waarom werd hiervan een foto getrokken?"

Antwoord: Q. kent iemand die voor valse paspoorten kan zorgen zodat ze met dergelijk paspoort vanuit Irak naar Europa kunnen komen. De man op de foto is mijn neef en ook een vriend van Q. De vrouw op foto 6 is de vrouw van de meneer op foto 5. De smokkel van deze personen werd pas 2 à 3 avonden voor ik opgepakt werd besproken. Ik heb Q toen horen spreken over de smokkel van hen, maar men kwam niet overeen over de prijs.

Vraag: Hoeveel was de prijs?

Antwoord: Het was tussen 7000 en 8000 euro per persoon. Er werd een visum vervalst op hun eigen paspoort. Dit is het werk van Q. Hij heeft een Pakistaanse en zwarte vriend waarmee hij samenwerkt. Ik denk dat het in Portugal gemaakt wordt."

De smokkelaars verzekerden ook transporten met gegarandeerd resultaat. Pas na een succesvol smokkeltransport werd daarbij betaald. De smokkelaars werkten ook samen met een Pakistaanse smokkelaar van een internetwinkel die voor 4000 euro met behulp van een contactpersoon op de luchthaven binnen de drie dagen transporten met garantie organiseerde naar het Verenigd Koninkrijk. De Pakistaanse smokkelaar had op zijn beurt een contactpersoon in Londen die op twee dagen de valse paspoorten leverde.

Uit het verhoor van de hoofdbeklaagde bleek dat er in het kamp van Duinkerke (Grand Synthe) smokkelaars gegarandeerde transporten naar het VK aanbieden met medewerking van vrachtwagenchauffeurs:

"Hij komt als smokkelaar uit Duinkerke samen met nog enkele andere. Ze werken als smokkelaars met garantie, samen met de jongen met Belgische papieren. Ze vragen 7.000 pond per persoon om naar Engeland te reizen. De chauffeur is van die transporten op de hoogte. Een groep

werkt voor hun in Duinkerke, zij regelen hier in Brussel alles vanuit een hotel."

b) Start dossier³⁶⁸

Een vrachtwagenchauffeur trof op 3 oktober 2014 drie personen aan in de laadruimte van zijn trekker-oplegger op de parking van de E17 in de richting van Antwerpen in Gentbrugge. Hij verwittigde de Wegpolitie en verjoeg de personen uit zijn voertuig. De Wegpolitie Aalter/Oost-Vlaanderen trof de drie personen aan op de parking, zittend op de stoeprand. Het betrof een Iraakse man, een Iranese vrouw en haar vijftienjarige dochter. Op de vraag van de Wegpolitie vertelden de betrokkenen, die zich in het Engels behielpen, dat zij van Brussel kwamen en op de parking in de vrachtwagen gekropen waren om clandestien naar het Verenigd Koninkrijk te reizen. De politie merkte dat de Iraakse man een smartphone had waarop tien gemiste berichten van eenzelfde Belgisch nummer stonden³⁶⁹.

De Wegpolitie contacteerde de parketmagistraat die de opdracht gaf om hun telefoontoestellen te onderzoeken en de Iraakse man te verhoren. De man en de moeder en dochter beweerden elkaar niet te kennen en toevallig samen te reizen wat niet strookte met de vaststellingen. De politie vermoedde dat de Iraakse man een smokkelaar was die de moeder en haar dochter begeleidde.

De politie analyseerde de telefooncontacten en stelde vast dat het Belgische nummer van de smartphone ook opdook bij andere smokkelintercepties van de Gentse Wegpolitie en de scheepvaartpolitie van Zeebrugge. Op de gsm van de moeder stond ook een bericht met instructies dat het geld binnen de 24 uur op de rekening moest staan en dat haar broer borg moest staan. Een ander bericht bevatte duidelijke instructies over een locatie in Brussel, vlakbij het Maximiliaanpark waar vaak vreemdelingen op doortocht overnachten. Uit de analyse van het oproepnummer bleek dat de Koerdische medebeklaagde een gemeenschappelijk contact te zijn van verschillende personen.

c) Onderzoek

De onderzoeksrechter vorderde een telefoontap zodat de smokkelorganisatie via de geïntercepteerde gesprekken en berichten volledig in beeld kwam. Eind januari 2015 organiseerden de federale politiediensten (FGP) van West-Vlaanderen (Brugge), Leuven en Oost-Vlaanderen (Gent)

³⁶⁸ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

³⁶⁹ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

een nationale actie met verschillende huiszoekingen en arrestaties.

Sociale media³⁷⁰

Uit de telefoontap bleek dat de smokkelaars veel gebruik maakten van sociale media. Gevoeliger onderwerpen zoals de financiële regelingen werden niet over de telefoon maar via Skype of Viber besproken: "Op zaterdag 24 januari 2015 om 11.47u belt de gebruiker van 796 (smokkelaar) naar de financier in Nederland en zegt dat hij gisteren een naam heeft doorgestuurd. De vrouw (779) zegt dat ze niets ontvangen heeft. De smokkelaar zegt dat hij de naam via Viber zal sturen. Hoogstwaarschijnlijk moet de financier geld overmaken aan de smokkelaar."

Bij hun communicatie met smokkelklanten of andere smokkelaars wisselden ze hun nieuwe telefoonnummers uit via Viber of Facebook: "Om 14:17 uur belt smokkelaar (796) naar de gebruiker van het Iraakse oproepnummer (...). Hij vraagt naar een jongen (onbekende) die volgens 788 in Bulgarije zou verblijven. De gebruiker van 788 zou het nummer van de smokkelaar (796) doorgeven aan de jongen zodat hij de smokkelaar kan bellen. De smokkelaar zegt dat hij ook een paar andere nummers heeft en zegt dat hij ze allemaal via Viber zal doorsturen."

De smokkelaars wijzigden geregeld hun telefoonnummer om de telefoontap te bemoeilijken: "Beide smokkelaars spreken af om hun oproepnummer te veranderen en hun nieuw nummer door te sturen via de sociale mediasite Facebook."

De speurders gebruikten de sociale media daarnaast ook als onderzoeksmethode bij hun speurwerk. Zo verrichtte de politie openbronnsonderzoek op het Facebook-profiel van de hoofdbeklaagde. Daaruit bleek dat hij vier foto's had gepost van hemzelf met een alarmwapen in zijn linkerhand. Die foto's werden als bewijsstuk toegevoegd aan het proces-verbaal.

De *computer crime units* van de federale politie analyseerden alle gegevens van de smartphones en de computers die in beslag genomen of gecontroleerd werden bij een smokkelinterceptie of een huiszoeking bij een smokkelaar. De smartphone leverde dankzij de teruggevonden berichten belangrijke informatie op over de hoofdbeklaagde. Tijdens hun verhoor toonden de beklaagden ook foto's van andere smokkelaars die in hun smartphone opgeslagen waren. Bij de analyse van de computer werden 51 gesprekken gerecupereerd die

met behulp van Facebook gevoerd waren en werden de Facebook-profielen van de gesprekspartners getraceerd. Die informatie bleek niet relevant te zijn voor het onderzoek. Maar hieruit is het wel duidelijk op welke wijze er soms Facebook-gesprekken kunnen getraceerd worden.

De politie gebruikte Facebook en Google Maps als een instrument tijdens hun verhoor van de beklaagden. Via Google Maps konden ze bepaalde belangrijke plaatsen voor de smokkelactiviteiten zoals safehouses traceren. Tijdens zijn verhoor gaf een beklaagde vrijwillig zijn paswoord van Facebook en wilde hiermee zijn volledige medewerking aantonen. De politie startte in zijn aanwezigheid Facebook op en liet hem aantonen welke mensen hij bedoelde in zijn verklaring. Hij gaf aan de hand van foto's op Facebook meer uitleg over andere smokkelaars. De beklaagde toonde het hotel waar hij samen met de andere smokkelaar gelogd had en gebruikt wordt voor de smokkelactiviteiten: "A. heeft me gezegd dat ik bij hem kon blijven slapen in het hotel X. Samen met u zoek ik het op via Google Maps en laat ik u een printscreen nemen van de ingang van het hotel die de benaming (...) heeft. Noot van de opsteller (politie): Een printscreen van het aangeduide hotel wordt gevoegd aan onderhavig verhoor als bijlage 01."

Financieel onderzoek

De hoofdbeklaagde bevestigde tijdens zijn verhoor dat de criminele winstvermogens bij mensensmokkel enorm zijn: "Ik weet dat X (Koerdische smokkelaar) zijn geld voor de smokkel bewaart bij een persoon in Engeland. Ik weet dat hij 110.000 pond aldaar ter beschikking heeft. Hij smokkelt zo een twintigtal personen per week. Dit zijn Koerden uit Syrië. De leverancier is ook een Koerd. X heeft ook 6.000 pond overgemaakt naar Irak, bij familie van F. en 6.000 pond naar zijn eigen familie in Turkije."

De smokkelaars sluisden veel geld door naar andere landen via agentschappen voor geldtransfers die na formele vragen met een mandaat steeds hun volledige medewerking verlenen aan de Belgische justitie³⁷¹. Western Union antwoordde dat de betrokken smokkelaars eind 2014, begin 2015 in België gelden ontvingen vanuit Irak, het Verenigd Koninkrijk, Zweden, Nederland en Frankrijk. Begin januari 2015 verstuurdde ze zelf vanuit België geld naar Afghanistan.

De politie slaagde erin om op basis van onderzoek en tapmaatregelen verschillende financiële transacties te linken aan de smokkelorganisatie. Veel financiële

370 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

371 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

transacties verliepen van en naar Nederland via de geldtransferagenschappen met identiteitsdocumenten van andere personen. In Nederland speelde de Iraanse vrouw H. die verantwoordelijk was voor de financiële kwesties, ook een sleutelrol.

d) Slachtoffers

De smokkelslachtoffers waren vooral Koerden uit Irak, Iran en Syrië. Daarnaast zaten er ook enkele Albanen tussen.

Gezinssmokkel

In dit dossier dook dezelfde Iraanse familie op van het voorgaande smokkeldossier. De smokkelaars van beide dossiers werkten nauw samen. Uit de telefoontap bleek dat de familie geen extra service meer kon krijgen omdat ze geen geld meer had: "Smokkelaar belt met H. (Iraanse vrouw van Nederland met financiële verantwoordelijkheid) die vraagt hoe het met de familie zit. Smokkelaar antwoordt dat ze bij hen zijn en al om sigaretten beginnen vragen. H. zegt om de passagiers niet te veel in de watten te leggen en als ze extra willen moeten ze maar extra betalen. De passagier heeft reeds 12.000 uitgegeven en is nu in hun handen zonder te veel geld."

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen

Er waren transporten met niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. In een telefoongesprek zei de hoofdbeklaagde dat een minderjarige "in een verkeerde vrachtwagen is geplaatst en nu opgepakt is en naar een jeugdopvangcentrum is gebracht".

2.3. | Afghaans smokkelnetwerk Gent

In dit Gentse dossier met feiten van 2012 organiseerde een Afghaans netwerk smokkeltransporten naar het Verenigd Koninkrijk. Het dossier werd beoordeeld door de correctionele rechtbank van Gent³⁷². Er waren drie

beklaagden. De hoofdbeklaagde stond ook geseind voor verkrachting in een Antwerps dossier en moest daar in opdracht van de magistraat over verhoord worden.

a) Smokkelnetwerk

Het smokkelnetwerk gebruikte de parking van Drogen langs de E40-autosnelweg richting kust als uitvalsbasis voor haar smokkelactiviteiten. Ze bood twee soorten smokkeltransporten aan: zonder en met garantie.

Bij een gewoon transport zonder garantie werd de gesmokkelde op de parking in een vrachtwagen of koelwagen verstopt en was de chauffeur niet op de hoogte. Succes was dus niet verzekerd. Meestal werd maar één smokkelpoging ondernomen en moest de gesmokkelde daarvoor de smokkelorganisatie vooraf cash betalen. Uit de telefoontap bleek dat de kostprijs voor dergelijk transport naar het Verenigd Koninkrijk rond de 1.200 euro bedroeg.

Bij transporten met garantie werd succes verzekerd en moest de betaling pas bij aankomst op de plaats van bestemming geregeld worden. Ook een visum kon probleemloos geregeld worden zodat ook vliegtuigreizen mogelijk waren. De smokkelaars werkten samen met vrachtwagenchauffeurs voor het smokkeltransport.

De hoofdbeklaagde had verschillende buitenlandse contacten, onder meer in Griekenland en Afghanistan. In de telefoontap doken gesprekken op met een contactpersoon in Griekenland. Ze hadden over een smokkeloptie met vliegtuigticket en studentenvisum:

"N. (Grieks telefoonnummer) zegt dat hij een weg heeft gevonden zodat ze vanuit Afghanistan een visum voor Europa kunnen bekomen, waardoor mensen die geïnteresseerd zijn via de luchthaven kunnen vertrekken... N. zegt dat het om een visum gaat van een jaar en dat het geldig is voor gans Europa. Het gaat om een studentenvisum met een geldigheid van een jaar. N. zegt dat ze tot nu toe zeven mensen gestuurd hebben en vraagt aan Z. (de hoofdbeklaagde) om klanten te vinden." Enkele dagen later telefoneren ze opnieuw en hebben ze al wat meer klanten gevonden: "Z. zegt dat hij drie personen in Afghanistan gevonden heeft met een diploma en vraagt wat ze kunnen doen. N. zegt dat het een lange procedure is en dat ze een studentenvisum moeten aanvragen. Z. vraagt hoelang het zou duren. N. zegt dat het ongeveer een maand duurt tegen dat het allemaal in orde is."

Uit de telefoontap bleek dat de smokkelaars samenwerkten met een Franse vrachtwagenchauffeur waarmee ze een ontmoeting regelden in Antwerpen. Volgens de gesprekken

372 Corr. Gent, 19 juni 2013 (definitief): zie Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, p. 125 en website van Myria: <http://www.myria.be/nl/rechtspraak/correctionele-rechtbank-van-gent-19-juni-2013>

werd de chauffeur nadien met zijn vrachtwagen geïntercepteerd door de Britse politiediensten. Er waren twee Iraanse gesmokkelden aan boord. De politie moest op basis van verdere gesprekken concluderen dat er vermoedelijk meerdere vrachtwagens werden gebruikt en dat er meerdere transporten waren.

Blijkbaar onderhielden de smokkelaars ook contacten met een Bulgaarse ambassadeur die ter sprake kwam in de telefonische discussies over een geldkwestie met smokkelklanten. Deze moesten volgens afspraak hun geld terugkrijgen omdat de dienstverlening niet geleverd werd. Een financieel tussenpersoon en de hoofdbeklaagde verwezen hierbij in hun gesprekken ook naar de ambassadeur: "114 (financieel tussenpersoon in Pakistan) zegt dat iedereen zijn geld heeft terug gehad en dat de smokkelaars het geld terug hebben gegeven van mensen die niet vertrokken zijn. 114 zegt dat de vrouw aan het liegen is over het feit dat ze haar geld niet terug heeft. 114 praat over verschillende passagiers en het feit dat hun geld bij 114 was maar hij alles terug heeft gegeven en alles geregeld is en het geld of via Kabul of via Iran teruggestort is. 114 vertelt over het feit dat het geld van de passagiers bij hem was maar dat hij het geld toch overhandigt aan de eigenaars zodat hij geen problemen zou krijgen met de mensen. 114 zegt dat het geld van ongeveer 34 à 35 personen (vermoedelijk passagiers waarvan hun overtocht niet doorgedaan is) terugbetaald is. 114 vertelt over het feit dat de ambassadeur van Bulgarije naar daar is gekomen en ze een gesprek hebben gehad over het feit dat het geld van de mensen dan persoonlijk moet worden terugbetaald en niet aan iemand anders omdat op die manier altijd problemen zouden ontstaan.... 114 zegt dat het geld teruggegeven is aan de mensen en zegt dat hij in Pakistan per dag 50 mensen in de winkel van (...) over de vloer heeft gehad om hun geld te komen terug vragen. 114 vraagt aan Z. (hoofdbeklaagde) om zijn nummer aan niemand door te geven. Z. (hoofdbeklaagde) zegt dat hij met de boot naar 114 zal komen."

b) Start dossier

De politie intercepteerde op 25 april 2012 tijdens de nacht twee Afghanen op de parking langs de E40 in Drongen (richting Oostende). Ze leken er te wachten op een voertuig. Ze vermoedden dat beide personen deel uitmaakten van een netwerk van mensensmokkelaars, wat later ook bevestigd werd. De parking en de parallelweg waar beiden werden aangetroffen zijn immers gekend als trefplaats voor mensensmokkelaars.

Een van beiden, de latere tweede beklaagde, was in het bezit van twee gsm-toestellen die in beslag werden genomen. Er werd een retro-onderzoek uitgevoerd op

deze toestellen waarbij alle telefonische contacten werden nagegaan. Daarbij kwamen verschillende relevante gsm-nummers in beeld. Het viel op dat de laatste twee nummers niet meer actief waren vanaf het ogenblik waarop de twee voornoemde Afghanen werden geïntercepteerd. Op het gsm-nummer dat nog actief was, werd in opdracht van de onderzoeksrechter een tapmaatregel uitgevoerd en werden veel gesprekken gevoerd in codetaal over het transport van mensen naar het buitenland.

Op 17 oktober 2012 werden zes gesmokkelde personen geïntercepteerd uit Iran, Afghanistan en Sri Lanka. Bij een van hen waren in zijn gsm een aantal telefoonnummers opgeslagen die in verbinding stonden met de gsm-nummers van de smokkelaars van dit dossier³⁷³.

c) Onderzoek

Via de telefoontap kwam het volledige smokkelnetwerk in beeld en konden andere relevante telefoonnummers afgeluisterd worden. Op basis van een van de gesprekken kon de hoofdbeklaagde geïdentificeerd worden nadat hij telefonisch een bezoek met een concrete persoon had afgesproken in het gesloten centrum van Brugge. De politie kon na raadpleging van de bezoekerslijst van die dag zijn identiteit bepalen.

Bij de huiszoeking en arrestatie van de hoofdbeklaagde bleek dat hij in zijn woning zijn gsm had weggestopt achter een plank in zijn badkamer en zijn simkaarten in het toilet lagen.

*Financieel onderzoek*³⁷⁴

Er bestond weinig financieel vertrouwen tussen de smokkelaars, hun contactpersonen en klanten. Zo weigerden ze cash geld te geven en verkozen ze geldtransferagentschappen zoals Western Union om geld over te maken. Via gsm-berichten gaven ze de exacte identiteit op van de persoon die het geld kon afhalen.

Frappant was dat bij een smokkelinterceptie een ticket werd gevonden van Ukash, een geldtransfertaatschappij die volledig anoniem werkt en waarbij de verzender noch de ontvanger getraceerd kunnen worden door justitie of politie. Dat agentschap werd gebruikt voor de betalingen van de smokkeltransporten met garantie. Het werd in 2014 overgenomen door Paysafecard en werkt online, mobiel of via winkels. De werkwijze is eenvoudig:

³⁷³ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

³⁷⁴ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

1. iemand geeft (anoniem) cash geld af bij een filiaal van Ukash;
2. die persoon krijgt een tegoedbon voor het betaalde bedrag;
3. via het nummer op de tegoedbon kan het geld (door hemzelf of door derden) worden ontvangen;

Hierbij worden dus géén financiële gegevens, bankkaarten of kredietkaarten gebruikt. Dat maakt het dus quasi onmogelijk om de verzender en de ontvanger van het geld te identificeren. De verzender en ontvanger kunnen dus ook dezelfde persoon zijn... Op het ticket staan slechts enkele summere gegevens (zonder vermelding van de waarde van het ticket).

Uit het financieel onderzoek bleek dat de beklaagden veel meer uitgaven hadden dan 'officiële' inkomsten. De hoofdbeklaagde had een OCMW-uitkering en de tweede beklagde een werkloosheidsuitkering. Naast het verwerven van criminele vermogensvoordelen door mensensmokkel waren ze dus ook betrokken in uitkeringsfraude³⁷⁵.

d) Slachtoffers

De smokkelslachtoffers waren vooral Afghanen die door de smokkelaars via Gent naar de parking van Drongen gestuurd werden. Van daar werden ze naar Groot-Brittannië gebracht. Toen ze in de vrachtwagens verstopt werden, moesten ze zich in plastic hullen, wat sommigen weigerden.

Gezinssmokkel

Bij de gesmokkelden zaten ook families. In de telefoontap was er sprake van een Iraans gezin van vader, moeder en twee zonen.

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen

De telefoontap legde ook de werkwijze bloot voor de smokkel van twee minderjarigen uit het kamp van Duinkerke. Een contactpersoon in Duinkerke telefoneerde naar de hoofdbeklaagde en vroeg inlichtingen over de werkwijze en de kostprijs om naar het Verenigd Koninkrijk vervoerd te worden:

"Z.(hoofdbeklaagde) zegt dat het 1200 kost en dat de oproeper zich niet moet bemoeien met de werkwijze.

³⁷⁵ Meer uitleg over uitkeringsfraude, zie Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2011, *Het geld dat telt*, deel I hfst 3 punt 1, p. 45.

De oproeper vraagt of ze met de wagen gestuurd worden waarop Z. negatief antwoordt er zegt dat ze met grote vrachtwagens gebracht worden. In het gesprek kan je de oproeper, op de achtergrond iemand horen aanspreken en zeggen dat het 1200 zal kosten. Hierop licht de oproeper Z. in dat hij waarschijnlijk twee "passagiers" heeft. Z. stelt dat ze mogen afkomen waarop de oproeper duidelijk maakt dat het minderjarigen zijn en hij probeert wat van de prijs af te dingen. Uiteindelijk stelt Z. dat ze kunnen overgebracht worden voor de prijs van 1 000 maar dat minder onmogelijk is. De oproeper vraagt wanneer Z. ze kan sturen waarop deze antwoordt dat hij ze nog dezelfde avond zal sturen als ze afkomen. De onbekende oproeper stelt dat hij nog iets zal laten weten." Enkele uren later hebben ze terug telefonisch contact: "Z. vraagt waar ze precies zijn waarop de onbekende zegt dat ze in Duinkerke zitten. Z. stelt hierop dat ze moeten komen waarop de onbekende vraagt om hen te contacteren en uit te leggen hoe het verder moet." Verder bespreken ze de financiële regeling: "Het geld van de jongens is in Kabul in bewaring gelaten. Volgens Z. was het ook mogelijk om hun geld in Griekenland in bewaring te laten. De onbekende beaamt en verduidelijkt dat de jongens hebben gezegd het geld liever in Afghanistan te willen laten. Hierop zegt Z. dat ze het in Puli Khumri of in Mazar kunnen laten."

2.4. | Koerdisch smokkelnetwerk vanuit kamp Téteghem

In dit Brugse dossier met feiten van 2010 tot 2013 organiseerde een Koerdisch netwerk smokkeltransporten vanuit het kamp van Téteghem nabij Duinkerke via de parkings langs de E40 richting Verenigd Koninkrijk. Het dossier werd beoordeeld door de correctionele rechtbank van Brugge en het hof van beroep van Gent³⁷⁶.

Er waren acht beklaagden in dit dossier waarvan er drie bij verstek veroordeeld werden na hun vrijlating uit voorhechtenis. De beklaagden waren Koerden uit Irak en Iran. Eén beklagde was een Afghaan die een minder belangrijke rol speelde in het smokkelnetwerk.

³⁷⁶ Corr. West Vlaanderen, afdeling Brugge, 2 april 2014 en hof van beroep van Gent, 21 oktober 2014: zie Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, pp. 125-126 en website van Myria: <http://www.myria.be/nl/rechtspraak/correctionele-rechtbank-brugge-2-april-2014> en <http://www.myria.be/nl/rechtspraak/hof-van-beroep-gent-21-oktober-2014>

De beklaagden waren niet aan hun proefstuk toe. De hoofdbeklaagde was in Frankrijk al veroordeeld voor gelijkaardige feiten, zij het onder een andere naam. Hij werd alom gevreesd en beslechtte zijn conflicten met vuurwapens.

De onderzoeksrechter vaardigde een Europees aanhoudingsbevel uit tegen de hoofdbeklaagde, wat op 11 juni 2013 leidde tot zijn aanhouding in Kroatië. Daarna werd om zijn uitlevering verzocht, die evenwel een tijd op zich liet wachten.

Dit smokkeldossier is nauw verbonden met het Indo-Pakistaans smokkeldossier dat hierna besproken wordt en waarin een concurrerend smokkelnetwerk opereerde vanuit de kampen. De speurders kregen inzage in dit Brusselse dossier waarin sprake was van vuurwapenvertoon en wraakacties tussen verschillende smokkelbendes.

a) Smokkelnetwerk

De eerste beklaagde was duidelijk de leider van de criminele organisatie en deelde de lakens uit binnen het kamp van Tétéghem nabij Duinkerke in Noord-Frankrijk. Mensensmokkel was jarenlang zijn 'voltijdse' bezigheid. Hij besliste over de transporten en wie wel en wie niet op transport werd gezet.

De Koerdische mensensmokkelaars opereerden heel professioneel en waren goed georganiseerd. De smokkelaars brachten hun slachtoffers niet altijd zelf naar de parkings, maar lieten ze soms ook voorop reizen om zelf niet mee onderschept te worden. De gesmokkelden bleven vaak geruime tijd op de parkings voordat de smokkelaars op zoek gingen naar de juiste vrachtwagen, en ook de zoektocht naar de juiste vrachtwagen kon meerdere uren duren.

Ter plaatse op de parkings zorgden de smokkelaars voor alle nodige materialen: houten paletten om over sloten te kunnen geraken, ladders om op vrachtwagens te kunnen klimmen, versterkte handschoenen, messen, lijm en tape om vrachtwagens te kunnen openen en sluiten, stokken en staven om de smokkelslachtoffers te dwingen op of onder vrachtwagens te kruipen of om vrachtwagenchauffeurs of aanwezigen op de parking te bedreigen indien ze zich verzetten tegen bepaalde handelingen.

Zij kenden de omgeving op en rond de parkings zeer goed, de toegangswegen, de vluchtwegen, de reiswegen via openbaar vervoer, enz.

De mensensmokkelaars waren ook extreem gewelddadig en autoritair. Zo ramden ze zelfs politievoertuigen wanneer

ze betrappt en geïntercepteerd werden. Op de parkings bedreigden ze vrachtwagenchauffeurs met wapens. Ook onderling moesten de leden van de organisatie zich schikken naar de bevelen van de leider. Tijdens het onderzoek werd een medesmokkelaar hardhandig aangepakt, geslagen en met een stroomstootwapen bewerkt. Zelfs het voorbijrijden van een politievoertuig bleek onvoldoende om de agressors een halt toe te roepen.

De smokkelaars zijn ook heel machtsbelust en zijn tot alles in staat om hun territorium te verwerven en te beschermen. De Belgische parkings beschouwen ze als hun eigendom en ze laten niet toe dat andere organisaties op deze parkings actief zijn. Conflicten worden gewapenderhand uitgevochten, met zwaarwichtige incidenten in de kampen tot gevolg: op oudejaarsnacht 2012-2013 was er nog een schietincident, waarbij meerdere mensen in borst en hand werden geraakt.

Na de arrestatie van de hoofdbeklaagde bleek uit de telefoontap dat er een machtsstrijd woedde. Er was zware concurrentie tussen verschillende smokkelorganisaties en dat de hoofdbeklaagde buiten strijd was, bedreigde het marktsegment van de organisatie.

Routes

De smokkelaars organiseerden veel smokkeltransporten zonder garantie waarvan de prijs schommelde tussen de 1.000 en 2.000 euro. Soms regelden ze transporten met garantie waarvoor ze tussen de 6.000 en 7.000 euro vroegen.

Bij een transport zonder garantie werden de smokkelslachtoffers waaronder verschillende gezinnen met kinderen vanuit de 'Jungle' naar de parkings in België gebracht en op een vrachtwagen richting Engeland gezet. De hoofdbeklaagde legde tijdens zijn verhoor de werkwijze uit: tien à vijftien gesmokkelden vertrokken vanuit het kamp van Tétéghem in bestelwagens. Vooraf verkende een personenwagen met één à twee smokkelaars de parkings. Vervolgens werd er gebeld om signaal te geven dat de gesmokkelden mochten komen. De gesmokkelden werden in de buurt van de parkings uit de bestelwagen gelaten, en verstopten zich in de weilanden of de struiken. Vervolgens liet de smokkelaar die zich op de parking bevond, de gesmokkelden tot bij zich komen en stopte hen in een vrachtwagen of een koelwagen.

De hoofdbeklaagde beheerde het kamp van Tétéghem waar hij ook zelf verbleef. Uit de telefoongesprekken bleek dat de smokkelaars ervoor zorgden dat de gesmokkelden in het vluchtelingenkamp of de 'Jungle' konden verblijven tot zij de oversteek naar het Verenigd Koninkrijk

konden maken. De smokkelaars waren zelf aanwezig in het kamp en zorgden voor eten en boodschappen. Smokkelkandidaten die niet genoeg geld hadden, moesten eerst werken in de "jungle" en konden pas dan naar het Verenigd Koninkrijk getransporteerd worden. Er waren zo veel smokkelkandidaten dat de smokkelaars de transporten niet allemaal zelf konden uitvoeren en hiervoor andere smokkelaars contacteerden om het uit te besteden. Bij een concrete smokkelpoging vanuit het kamp waren de smokkelaars ook de contactpersonen voor de kandidaten die gesmokkeld wensten te worden of wanneer een overtocht niet lukte en de slachtoffers terug naar de "jungle" moesten. De smokkelaars verzamelden voor vertrek de gesmokkelden en kozen de voertuigen uit, waarin de slachtoffers gesmokkeld worden.

Tijdens een gesprek met een kompaan stelde de hoofdbeklaagde dat ze "op hun hoede moesten zijn omdat iemand binnen het kamp met de 'tuinbonen' (politie) praatte". Hij stelde dat hij wist dat de politie hem op de hielen zat omdat hij al veel te lang in het kamp werkte. Daarom liet hij zijn neef het werk doen: zijn gezicht was nieuw en de politie kende hem niet. Bij zijn verhoor gaf de hoofdverdachte toe dat hij de dagelijkse leiding van het kamp had overgelaten aan zijn neef en enkele van zijn 'vaste medewerkers': "Toen hij aankwam in Tétéghem heb ik de andere smokkelaars gezegd dat X (zijn neef) in mijn plaats zou komen. X wist hoe ik te werk ging, ik had hem dit verteld. Ik vermoed dat X nog maar een drietal weken bezig was toen hij door uw diensten werd opgemerkt. Het is juist dat ik samenwerkte met X. Ik belde hem geregeld en gaf hem instructies omtrent personen die zouden gestuurd worden of omtrent geld die hij moest ontvangen."

De hoofdbeklaagde werkte ook samen met smokkelaars van andere kampen. Bij zijn verhoor verklaarde hij hierover: "Ik heb altijd gewerkt als smokkelaar vanuit het kamp van Tétéghem. De reden is dat ik niet mocht werken vanuit Grande Synthe (kamp Duinkerke). Daar waren het andere mensen van andere nationaliteiten die mensensmokkel deden. Ik herinner mij het gesprek over de problemen die smokkelaar Y had in Grande Synthe. Zoals reeds gezegd kende ik Y als een mensensmokkelaar. Hij werkte vanuit het kamp in Grande Synthe. Hij had problemen gekregen met iemand in Grande Synthe en hij belde me op om naar Tétéghem te komen en van daaruit te werken. Gezien er nog andere smokkelaars werken in Tétéghem diende ik aan de andere smokkelaars te vragen of het goed was dat Y naar Tétéghem kwam en er van daaruit zou werken. Uiteindelijk heb ik met de andere smokkelaars niet gesproken. Voor mij was het geen probleem dat Y zou komen. Ik vermoed dat Y zelf met de andere smokkelaars gesproken heeft en dat het goed was."

Bij de transporten met garantie werkte het smokkelnetwerk

samen met vrachtwagenchauffeurs die hiervoor 4.000 of 4.500 dollar of euro vroegen zodat de smokkelaar tussen de 2.000 en 3.000 euro overhield. De gesmokkelde werd dan naar een huis in Brussel gebracht waar hij werd overgedragen aan een andere Koerdische smokkelaar.

b) Start dossier³⁷⁷

In februari 2013 werd op een parking langs de E40-snelweg richting kust een Iraanse gesmokkelde aangetroffen. Zijn gsm bevatte een Brits telefoonnummer dat in het verleden reeds herhaaldelijk was opgedoken bij andere smokkelintercepties en bij een smokkelaar die in 2012 daarvoor al gekend was en veroordeeld werd. Die laatste had maar liefst 47 maal contact gehad met dit nummer. Telefoononderzoek toonde aan dat de houder van dat Britse telefoonnummer zich frequent ophield ter hoogte van de West-Vlaamse parkings langs de E40, op momenten dat vrachtwagenchauffeurs hun rust namen en de gesmokkelden in vrachtwagens werden verstoep.

Twee maanden later intercepteert de Wegpolitie een Indische gesmokkelde op deze parking die zijn gsm aan de politie overhandigde en waarbij opnieuw hetzelfde Britse nummer getraceerd werd.

c) Onderzoek

Ondertussen had het parket in maart 2013 een onderzoeksrechter met de zaak belast. Die gaf de opdracht voor een telefoontap waarmee de smokkelactiviteiten en de rol van de hoofdbeklaagde duidelijk in beeld kwamen. In zijn gesprekken poneerde de hoofdbeklaagde "dit werk" al 7 à 8 jaar te doen. De taps reveleerden ook dat de smokkelaars voorverkenningen en contra-observaties uitvoerden op de parking en dat er op oudejaarsnacht in het kamp een schietpartij geweest was tussen rivaliserende smokkelorganisaties. Een beklagde had tijdens zijn interceptie zijn gsm-toestel uit elkaar had gehaald en de batterij eruit genomen opdat zijn toestel niet zou kunnen worden nagezien.

Sociale media³⁷⁸

De *computer crime unit* van de federale politie kon de iPhone analyseren van een smokkelaar die geïntercepteerd was. Hiermee konden een aantal exacte locaties vastgesteld worden waar hij vertoefd had. Die

³⁷⁷ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

³⁷⁸ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

liepen duidelijk van het Franse kamp over de Belgische parkings naar het buitenland (Nederland, Barcelona,...). Die onderzoekselementen werden door de rechtbank als bewijsmateriaal opgenomen in het vonnis.

Financieel onderzoek

De criminele winsten bij deze mensensmokkelaars waren groot. Een smokkelaar die ook transporten met garantie organiseerde beweerde tussen de 2.000 en 5.000 euro per gesmokkelde te verdienen. De hoofdbeklaagde beweerde tijdens zijn verhoor dat hij reeds 30.000 dollar naar zijn familie in Koerdistan had gestuurd.

De prijzen van de smokkeltransporten leidden tot verschillende discussies in de telefoontap: "A. zegt dat hij de vrouw en man zal sturen voor 900 euro per persoon. U zegt dat U niet wil samenwerken op deze manier. U zegt dat het gaat om geld. U zegt dat U het niet kan maken t.o.v. de anderen en t.o.v. B om tegen deze prijs te werken. A zegt hierop dat hij 2.000 euro zal vragen. U zegt dat hij 2.400 euro moet vragen voor die twee personen. Uiteindelijk zegt u dat u het zal doen voor 2.000 omdat A reeds lange tijd geen personen meer gestuurd heeft. U wenst niet dat hier met iemand anders over gepraat wordt, zeker niet met B. Zo niet vreest u moeilijkheden met A. U zegt als er nog passagiers komen, er de volgende keer over de prijs moet gepraat worden... U laat weten dat u over veel personen beschikt en wil weten wie wie is. U laat weten dat u niet wil werken tegen de prijs van 1000 à 900 voor personen die willen vertrekken. U laat de prijs door niemand dalen tot 800 of 700. Dit is volgens u werken zonder respect en maakt het werk op den duur kapot."

Veel financieringen werden geregeld via *hawala*. Daarbij stelt een garantieggever op het thuisfront zich borg bij een hawalabankier in het land van bestemming die de betaling uitvoert³⁷⁹.

Uit de telefoontap bleek een belangrijke hawalabankier in een Koerdisch restaurant in Londen gevestigd te zijn. Zijn referentiegegevens waren bekend bij de autoriteiten maar hij werd niet vervolgd³⁸⁰. Toen de hoofdbeklaagde hierover ondervraagd werd, gaf hij meer uitleg:

"Het is een Koerdisch restaurant dat gelegen is in Londen. In dit restaurant werkt een persoon die ik persoonlijk ken. Het betreft een Koerd genaamd S.. Hij is ongeveer 26 à 27 jaar oud. Er komen verschillende gesmokkelden naar de "jungle" (het kamp) die wij niet kennen. Zij hebben

meestal wel familie of vrienden in Engeland. Wij vragen dan aan deze personen dat hun familie of vrienden contact nemen met het restaurant en met S. Die neemt dan het geld voor de overtocht in ontvangst en houdt dit in bewaring. Wij worden door S. op de hoogte gesteld wie er betaald heeft zodat we weten wie we kunnen smokkelen richting Engeland. U vraagt mij of er geld van gesmokkelden gestort wordt op rekening van S of van het restaurant. Dit gebeurt niet. Er wordt altijd cash betaald. Van zodra ik via S verneem dat er iemand betaald heeft, vraag ik aan hem om het geld via hawala over te maken aan mijn moeder in Koerdistan. U vraagt mij of er nog zulke plaatsen, personen zijn zoals S, die geld in bewaring nemen in verband met transporten van illegalen? Het is zo dat er in Engeland diverse Koerdische restaurants zijn die werken via het systeem van Hawala. Als wij van de gesmokkelden vernemen dat ze familie hebben in een stad in Engeland, kijken we of er in de buurt een Koerdisch restaurant is die hawala doet. Wij sturen de familie dan naar dit Koerdisch restaurant zoals bij het restaurant (...)"

d) Slachtoffers

De slachtoffers kwamen uit Afghanistan, Syrië, Turkije en Iran. Onder hen ook gezinnen met minderjarige kinderen en zwangere vrouwen. Ongeveer 10% van de slachtoffers waren kinderen.

Ze werden louter als koopwaar gezien waardoor er ook roekeloos werd omgegaan met hun veiligheid. Of het transport gebeurde in een vrachtwagen met los dekzeil, in een container of in een koeltransport, was van geen enkel belang, zolang de smokkelslachtoffers maar ter plaatse geraakten. Of dit transport gebeurde tussen de lading, tussen de assen, of in laadbakken waar gebruikelijk transportpaletten in worden ondergebracht, is evenmin van enig belang. Of lading correct was vastgelegd of daarentegen verkeerd was gestapeld en kon kantelen tijdens de rit, werd niet gecontroleerd, gezien het verstoppen van de illegalen zo snel gebeurde dat binnenin de vrachtwagen niets werd gecontroleerd. De slachtoffers werden in holtes gestoken die nauwelijks groot genoeg waren.

De risico's die door de smokkelaars werden genomen met als inzet het leven van hun slachtoffers, waren bijzonder groot. Toch was dat voor de smokkelorganisatie van weinig tot geen tel. Dat bleek ook uit de slachtofferverklaringen en tapgesprekken, waarbij slachtoffers in paniek telefoneerden en voor hun leven vreesden en waarbij de smokkelaars hen probeerden gerust te stellen. De hoofdbeklaagde vond het eerder problematisch dat de slachtoffers zich uit hun hachelijke situatie trachtten te bevrijden. Tijdens een gesprek vertelde hij "dat hij

379 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2011, *Het geld dat telt*, p. 21.

380 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

vernomen had dat ze in Dover opgepakt waren: ze zaten in een koeltransport en iemand heeft op de deuren geklopt waardoor ze zich verraden hadden."

De smokkelslachtoffers kregen ook de instructie mee dat ze koste wat kost uit de handen van de politie moesten blijven. De afname van vingerafdrukken zou immers nefast kunnen zijn voor latere aanvragen tot het bekomen van verblijfsvergunningen in andere landen. Ze kregen expliciet de opdracht om te vluchten als de politie op de parkings verscheen en de autosnelweg dwars over te steken, in de hoop dat de politiediensten dat levensgevaarlijke manoeuvre niet zouden volgen. Ter hoogte van de parking van Jabbeke moeten in totaal acht rijstroken te worden gedwarst, wat de slachtoffers op instructie van de smokkelaars blindelings deden.

De smokkelslachtoffers wisten ook heel goed dat hun smokkelaars gewapend waren met messen, vuurwapens en pepperspray en dat zij zich moesten schikken naar hun willekeur. Wanneer ze meegingen op transport, was het volstrekt uit den boze dat ze zouden weigeren in een vrachtwagen te stappen die door de smokkelaars was uitgekozen. De politie trof bij hun interventies vuurwapens aan, die geladen en schietklaar waren.

Slachtofferverklaringen

Sommige slachtoffers legden relevante verklaringen af bij hun interceptie door de politie. Verschillenden kregen het aanbod om in het slachtofferstatuut te stappen maar waren meestal niet geïnteresseerd omdat ze zo snel mogelijk naar het Verenigd Koninkrijk wensten te reizen³⁸¹.

Een Indisch mannelijk slachtoffer was gewond geraakt bij het oversteken van de autosnelweg toen de smokkelaars hem dat bevalen bij het opduiken van de politie. Hij lag in het ziekenhuis. Uit zijn relaas bleek dat hij een vijftal maanden daarvoor vertrokken was uit India. Via een vriend in Delhi had hij een mensensmokkelaar leren kennen, die hij ongeveer 10.000 euro cash had betaald. Hiervoor had hij het geld geleend bij familieleden. Uiteindelijk was hij via de smokkelaars in een kamp beland waar hij twee dagen verbleven heeft. Tijdens een nacht werd hij samen met een groep van vijftien gesmokkelden naar de parking van Jabbeke om in een vrachtwagen verstopt te worden. Hij stelde: "Op het moment dat de politie ter plaatse kwam, stond de groep aan een vrachtwagen te wachten. De begeleider gaf hierop het bevel om de autosnelweg over te steken."

381 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

Een Pakistaans slachtoffer legde zijn reistraject uit. Zijn oom had hem in contact gebracht met smokkelaars. Voor de reis van Pakistan naar Griekenland betaalde hij 4.000 euro. Ze vertrokken vanuit Pakistan met een auto naar Iran waar ze te voet de grens overstaken naar Turkije waar ze opnieuw de auto gebruikten. Vanuit Turkije voeren ze met een smokkelboot naar Griekenland. Daar betaalde hij 3.000 euro om met de boot naar Sicilië gesmokkeld te worden. Over de route Pakistan-Sicilië deed hij 40 à 45 dagen. Nadien had hij tevergeefs werk gezocht in Zweden en was dan in het kamp van Tétéghem beland om naar het Verenigd Koninkrijk gesmokkeld te worden. Over de reden waarom hij naar het Verenigd Koninkrijk wilde, verklaarde hij: "Ik wou naar Engeland. De afspraak was de oversteek te maken en we zouden daar worden afgezet, zonder specifieke bestemming. Er was geen afspraak ter plaatse voor opvang. Enkel de oversteek werd geregeld. Ik heb er geen familie, er zijn wel wat kennissen uit mijn streek. De meeste van mijn kennissen zitten in Birmingham. Over hun leefomstandigheden weet ik niets."

Hij gaf toestemming aan de politie om zijn twee gsm-toestellen uit te lezen wat belangrijke gegevens over de smokkelaars kan bevatten³⁸².

Gezinssmokkel

De smokkel van families vanuit het kamp van Tétéghem bracht veel meer op voor de smokkelaars zodat ze vooral in deze doelgroep van smokkelslachtoffers interesse toonden. Logischerwijze vertoefden er ook veel families met kinderen in het kamp. Uit een gesprek van de telefoontap bleek dat de smokkelaars voor het transport van een vrouw 1.100 euro vroegen terwijl ze voor een man slechts 900 euro vroegen. Een smokkelaar beweerde hierover tijdens zijn verhoor:

"De prijs voor een transport/smokkel van een kind of een vrouw is hoger. De reden is dat kinderen en hun ouders afzonderlijk naar de parkings worden gebracht. De prijs is meestal een 300 Euro/Dollar meer."

Uit de verscheidene tagesprekken bleek dat er families met kinderen van alle leeftijden werden gesmokkeld, zelfs zwangere vrouwen. In een gesprek over een smokkeltransport was er bijvoorbeeld sprake van niet minder dan drie volledige families.

Op een ander moment werd gesproken over een transport van een meisje, een jongen en een familie met twee kinderen, waarvan eentje van één jaar oud. Dat vormde geen probleem voor de hoofdbeklaagde.

382 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

Uit andere gesprekken viel ook de jonge leeftijd van de kinderen op. In zo'n gesprek hadden ze het over een gezin (vader, moeder en twee kinderen van twaalf en vier jaar) die in Duitsland zaten en naar het kamp moesten komen. Ze zouden dan van daaruit naar het Verenigd Koninkrijk getransporteerd worden en moesten 4000 pond betalen.

De politie confronteerde de hoofdbeklaagde met nog andere telefoongesprekken die door de smokkelaar toegegeven werden: "U wordt gebeld door oproeper X. U verneemt dat X een familie heeft (man, vrouw en twee kinderen) waarbij U gevraagd wordt om goed voor hen te zorgen omdat er na deze personen nog veel families zullen volgen. U zegt dat er nog een andere familie naar de "jungle" (het kamp) is gekomen. Het gesprek gaat verder over de prijs. U verneemt dat het ene kind tien jaar oud is en het andere kind vijf jaar oud. U zegt dat u 4.500 zal vragen waarvan 1.500 mag gehouden worden door X."

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen

De wegpolitie intercepteerde een groepje van vier personen onder wie de latere beklagde. De smokkelaar leek volkomen op zijn gemak te zijn en sprak voortdurend in op de anderen ondanks het verbod daartoe. Twee anderen bleken niet-begeleide Afghaanse minderjarigen te zijn. Ze legden relevante verklaringen af en kregen het aanbod om in het slachtofferstatuut te stappen³⁸³.

Het meisje was net zeventien jaar geworden en vormde een koppel met een meerderjarige Afghaan. Ze hadden 60.000 euro betaald voor een transport met garantie van Afghanistan naar het Verenigd Koninkrijk. De familie van haar vriend had het geregeld. Ze was gevlucht uit Afghanistan omdat haar leven daar in gevaar was.

Ze verklaarde dat ze in het kamp van Tétéghem verbleef, een soort tentenkamp in een bos. Ze verbleef er ook zelf in een tent. Haar reis naar het kamp duurde drie maanden, met verschillende tussenstops. Vanuit Afghanistan vloog ze met het vliegtuig naar Dubai en nadien naar Mali. Vanaf Mali kreeg ze begeleiding van Koerdische mensensmokkelaars. In Mali nam ze opnieuw het vliegtuig naar Portugal waar ze met de trein via Spanje verder reisde.

Over haar smokkeltransport in België verklaarde ze: "We vertrokken met twee personenwagens vanuit het kamp. In onze wagen zaten zeven personen. Twee personen werden zelfs in de koffer gestoken. De smokkelaars hun nummers werden nooit meegedeeld en veranderen constant. Wij worden opgebeld maar kunnen nooit zelf bellen naar

hen, ze nemen niet op. Ik heb schrik van hen en vertel alles wat ik weet maar hun namen ken ik niet, ik kan hen ook niet goed beschrijven... In het Verenigd Koninkrijk zouden we ons aangeven aan de politie. We zouden daar dan asiel vragen. Er is daar geen familie. Mijn broer woont daar maar omdat ik met mijn vriend ben weggelopen, ga ik niet naar hem toe."

Ze voegde eraan toe dat ze bij een vorige smokkelpoging aan de dood ontsnapt was: "Een week geleden heb ik een gelijkaardige poging ondernomen en werden we in een vrieswagen gestoken op dezelfde parking. Daar is geen politie tussengekomen. Maar we hebben de chauffeur kunnen verwittigen die de trailer opende anders waren ze dood. De naam van degene die ons op de trailer zette, ken ik niet. We werden onder druk gezet om in te stappen. Het zijn ook constant andere smokkelaars."

Het andere minderjarig Afghaans smokkelslachtoffer was volgens zijn verklaringen ook zeventien jaar maar had geen identiteitsdocumenten. Hij legde klacht neer tegen de smokkelaars. Hij verklaarde: "Ik ben een jaar geleden vertrokken uit Afghanistan. Mijn eerste verblijfplaats was in Athene in Griekenland. Ik heb daar twee maanden verbleven. Vanuit Griekenland ben ik in Italië beland met de boot waar ik twee à drie maanden in Rome heb verbleven. Mijn volgende verblijfplaats was Parijs en ten slotte Calais. Ik ben daar geraakt met de trein. Tot in Rome heb ik alleen gereisd. Daarna was ik in het gezelschap van een andere Afghaan. In Calais verbleef ik gedurende korte tijd. Andere mensen hebben mij vervolgens overgebracht naar een bos in de omgeving. Er was mij beloofd dat ik in Engeland zou kunnen geraken... Gisteravond ben ik samen met nog iemand anders achteraan in de bagageruimte van een personenwagen gestapt. Het betrof een voertuig dat iets groter was dan een normale wagen. Het merk noch de kleur weet ik niet. Er waren reeds meerdere personen in het voertuig aanwezig toen wij instapten. Hoeveel precies weet ik niet. Ik kende niemand van de andere personen in het voertuig. Ik weet niet hoe laat we zijn vertrokken. Het was 's nachts. We hebben ongeveer een uur gereden tot we door de politie werden staande gehouden... Ik bevestig hierbij dat ik klacht wil indienen wegens mensensmokkel lastens de drie gemaskerde mensensmokkelaars. Ik ken die personen echter niet en ik weet evenmin hun namen. Het was de eerste keer dat ik hen ontmoette. Ik weet ook niet welke taal zij spraken of van welk land ze zouden kunnen afkomstig geweest zijn. Ik weet niet hoe ze waren gekleed. Het was te donker. Ik herinner me van vannacht niemand die drager was van een wit T-shirt. Op uw vraag geef ik u de uitdrukkelijke toestemming om mijn gsm te laten uitlezen door uw diensten. Het betreft een Nokia van zwarte kleur. Mijn gsm-nummer ken ik niet. Ik heb een

383 Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

Italiaanse simkaart. Ik heb die kaart gekregen van iemand in Italië. Het is een oplaadkaart."

2.5. | Indo-Pakistaans smokkelnetwerk Splinter Brussel

In dit Brusselse dossier met feiten van 2012 en 2013 organiseerde een Indo-Pakistaans netwerk smokkeltransporten naar het Verenigd Koninkrijk. Het dossier werd beoordeeld door de correctionele rechtbank en hof van beroep van Brussel³⁸⁴. Het leidde tot een Joint Investigation Team (JIT) met onderzoekers uit België, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk.

a) Smokkelnetwerk

In dit dossier werden dertien beklagden veroordeeld. De meesten waren Indo-Pakistaanse smokkelaars maar er waren ook een Afghaanse en een Russische smokkelaar betrokken.

De hoofdbeklaagde was een Indo-Pakistaanse smokkelaar die de smokkelorganisatie niet leidde als een klassieke organisatie met een piramidale structuur, maar eerder als een flexibele structuur met cellen die in min of meer afzonderlijk opereerden en in concurrentie met elkaar gingen en waarmee hij in contact stond. Het smokkelnetwerk had vertakkingen en connecties in het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Frankrijk, Italië en India.

De hoofdbeklaagde werd in bepaalde telefoongesprekken omschreven als een "agent", iemand die handelt voor of in de plaats van andere smokkelaars, die belast is met activiteiten voor een ander. Hij onderhield zelf zo weinig mogelijk fysieke contacten met de te smokkelen personen.

Om zijn contacten te leggen gebruikte hij meerdere (onbekende) oproepnummers en e-mail, en bezocht hij telefoonwinkels. Hij belegde afspraken in Brusselse

nachtwinkels die fungeerden als een ontmoetingsplaats vanwaaruit hij zijn activiteiten kon beramen en leiden. Die nachtinkels werden uitgebaat door Indo-Pakistaanse sikhs die geloofsgenoten die hier illegaal verzeild waren geraakt, doorstuurden naar de sikhtempel van Vilvoorde.

Sikhtempels zijn wereldwijd gekend en fungeren als ontmoetingsplaats voor veel Indiase en Pakistaanse personen die het sikhisme aanhangen. Ze vormen ook een halte op de weg van illegale Indiase personen die de tempels gebruiken doorheen heel Europa. Mensensmokkelaars kunnen daardoor gemakkelijk kandidaten ronselen in de tempel of in hun onmiddellijke omgeving. Dat bracht het bestuur ertoe om de tempel na 21.00 uur te sluiten. Dat betekent dat in 2012 de doortrekkende gesmokkelde sikhs overdag in deze tempels voor voedsel en sociale contacten terecht konden, maar 's avonds moesten vertrekken. Daarom werd toen een leegstaande loods op wandelafstand van de tempel gebruikt door gesmokkelde personen om te overnachten.

Loopjongens³⁸⁵

De smokkelleider maakte gebruik van loopjongens die eerst klusjes moesten doen om voldoende geld te verdienen om later zelf te kunnen gesmokkeld worden. Een van de beklagden was aanvankelijk zo'n loopjongen. Het was in eerste instantie zijn bedoeling om naar Canada te gaan en hij deed daarvoor toen beroep op de smokkelorganisatie maar had te weinig financiële middelen. In ruil voor een smokkeltransport moest hij de smokkelaars helpen. Hij deed boodschappen, haalde de smokkelklanten op aan het station en bracht ze weg. Zijn rol evolueerde in de loop van het onderzoek en hij begon te fungeren als een tussenpersoon tussen de eigenlijke smokkelaars en de te smokkelen personen. Hij moest "jongens/klanten" overtuigen om te vertrekken naar het Verenigd Koninkrijk, maakte berichten over nakende smokkeloperaties, haalde reizigers op die waren aangekomen en zorgde voor hun opvang en begeleiding. Verder informeerde hij de smokkelaars wie er al dan niet was toegekomen.

Hij leerde steeds beter het klappen van de zweep kennen, begon zijn contacten uit te bouwen en zelf meer initiatief te nemen. Hij wilde zelf mensen smokkelen en gaf zijn familie in zijn thuisland opdracht om mensen te zoeken die naar Europa wilden komen. Hij kende smokkelaars die 7.300 euro vroegen en was van plan om zelf 8.300 euro te vragen zodat hij 1.000 euro per persoon overhield.

384 Corr. Brussel, 6 november 2013 en hof van beroep van Brussel, 12 maart 2014: zie Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, pp. 126-127 en website van Myria: <http://www.myria.be/nl/rechtspraak/correctionele-rechtbank-van-brussel-6-november-2013> en <http://www.myria.be/nl/rechtspraak/hof-van-beroep-brussel-12-maart-2014>.

385 Jaarrapport mensenhandel-mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, deel 2 hfst. 2 punt 2.4. Afghaans smokkelnetwerk Brussel, p. 85.

Routes

De smokkeltransporten werden hoofdzakelijk 'met garantie' georganiseerd. Daarbij is de chauffeur op de hoogte en werkt hij ook mee. De Indische organisatie maakte gebruik van verschillende routes en werkte hiervoor samen met andere smokkelnetwerken.

Een eerste route liep via Nederland naar het Verenigd Koninkrijk en werd uitgevoerd door Indo-Pakistaanse smokkelaars die in Nederland gevestigd waren. Deze transporten gebeurden met personenwagens, al dan niet omgebouwd of aangepast om slachtoffers in te verstoppen. De wagens hebben Nederlandse kentekens en werden bestuurd door Nederlanders die de slachtoffers in de regio van Brussel ophaalden om ze dan over Nederland via de veerboot naar Schotland te verschepen. De gesmokkelden die niet verstoppt werden in de auto of kofferruimte kregen valse identiteitsdocumenten. Bij aankomst in Schotland werden ze opgevangen door een lid van de organisatie. De smokkelprijzen schommelen tussen 550 en 750 euro per persoon.

Een tweede route verliep via een Indische organisatie, waarbij de leider vanuit het Verenigd Koninkrijk opereerde. De passagiers werden opgehaald in Vilvoorde. Veel slachtoffers verbleven rond de sikhtempel. Overdag konden ze terecht in de tempel, 's nachts sliepen ze in een loods nabij die tempel. Ze werden overgebracht naar vrachtwagens, waarvan de chauffeur op de hoogte was van het smokkeltraject, en maakten met hem de overtocht naar het Verenigd Koninkrijk.

Een derde route verliep via een vanuit Frankrijk opererende Afghaans-Koerdische organisatie, die zowel op Belgisch als op Frans grondgebied verbleef. Hier ging het om transporten zonder garantie. De slachtoffers namen de trein vanuit Brussel naar De Panne, waar ze de bus naar Duinkerke namen. Vandaar gingen ze te voet naar Tétèghem. Daar verbleven ze in afwachting van hun smokkeltransport in een kamp, de zogenaamde "jungle" die in het vorige smokkeldossier reeds ruim besproken werd. Een van de Indo-Pakistaanse smokkelaars ging om de drie dagen naar dit kamp waar hij heel wat contacten had met een Koerdische smokkelaar en reizigers afleverde voor transporten zonder garantie. In dat kamp werden de sikhs, samen met slachtoffers van andere nationaliteiten, met in Groot-Brittannië geregistreerde bestelwagens naar de parkings langs de E40 in West-Vlaanderen gebracht. Op die parkings werden ze door de Koerdische smokkelaars in de vrachtwagens met bestemming Groot-Brittannië geplaatst. In tegenstelling tot de Indische organisatie, die voornamelijk in de Brusselse regio was gevestigd, verplaatsten de Koerdische smokkelaars zich geregeld tussen België en Frankrijk.

De vierde route werd georganiseerd door een persoon van Russische origine, in samenwerking met een Litouwse organisatie waarvan de vrachtwagenchauffeurs op de hoogte waren en tegen betaling de slachtoffers lieten plaatsnemen in een vrachtwagen om hen naar het Verenigd Koninkrijk te smokkelen.

Eind augustus 2012 regelde de hoofdbeklaagde ook smokkeltransporten vanuit Nederland naar Italië, en dat toen naar aanleiding van de in Italië geldende regularisatie wetgeving. Daarnaast was er sprake van smokkel naar Canada en Australië met valse of vervalste reisdocumenten.

De smokkelaars hadden daarvoor ook een contact in een ambassade. In een telefoongesprek met de hoofdbeklaagde vroeg een smokkelaar of hij iets vernomen had van zijn Indisch contact over een regeling voor het buitenland. De opties voor de smokkelaar waren "Australië, Nieuw-Zeeland, Canada, Engeland, niet Europa". De hoofdbeklaagde zou het regelen via zijn oudere broer voor Canada of Australië en voegde eraan toe: "Broer heeft een vriend die *councillor* is geweest in de ambassade en heeft alles in hand."

b) Start dossier

Het onderzoek werd opgestart na de interceptie van een aantal Indiërs op de parking langs de E40 in Groot-Bijgaarden en leidde via de analyse van de contacten van hun gsm-toestellen naar een Indische smokkelorganisatie die opereerde vanuit een lege loods nabij de sikhtempel van Vilvoorde³⁸⁶. Verder onderzoek leidde tot enkele hoger geplaatste spelers op deze 'markt' die zich in Brussel ophielden. Die personen stonden in voor de contacten met smokkelaars in Groot-Brittannië. Ze regelden de smokkelprijs en bekeken welke smokkellijnen het meest efficiënt waren. Wanneer een bepaalde lijn minder functioneerde of soms zelfs 'opdroogde', werden andere bronnen aangesproken, zodat de smokkelactiviteiten niet stilvielen.

c) Onderzoek

De telefoontap levert het overgrote deel van het bewijs met een enorme hoeveelheid informatie waaronder vele honderden gesprekken die aan duidelijkheid niets te wensen overlaten. De telefoonanalyse bracht de hoofdbeklaagde in beeld. Bijna al zijn gesprekken handelden over het smokkelen van

³⁸⁶ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

mensen, prijsonderhandelingen, te ontvangen en te betalen smokkelbedragen, winsten, bank- en geldtransferverrichtingen.

Daarnaast waren er ook observaties van de smokkelaars op de smokkelroute naar het kamp. De observatierapporten beschrijven gedetailleerd de bewegingen van de smokkelaars: " Smokkelaar S. duikt ook in het kamp in Tétéghem op, voor de transporten zonder garantie via de derde route. Men hoort hem op de telefoontap, en er zijn ook observaties die zijn activiteiten op deze route bevestigen. Hij houdt de smokkelklanten bij zich in de loods nabij de tempel in afwachting van het transport, brengt ze nadien naar Tétéghem. Hij neemt de klanten mee naar het Noordstation, koopt daar treintickets tot De Panne, waar ze de bus nemen naar Duinkerke. Het gaat dan te voet verder naar Tétéghem. S. draagt zijn smokkelklanten dan over aan de organisatie van de Koerd A. Met het verder verloop van de smokkel houdt hij zich daarna niet meer bezig."

Financieel onderzoek

Uit de vele gesprekken van de telefoontap stelde de politie vast dat de hoofdbeklaagde zijn familie in India inschakelde voor de 'smokkelfinanciën', om voorschotten en betalingen te ontvangen. Nadien maakte hij zijn winsten over naar zijn familie in India.

Internationaal onderzoek

De Belgische, Franse en Britse autoriteiten hebben protocolakkoorden opgesteld om een grensoverschrijdende onderzoeksteam (JIT) bij Eurojust, het justitiële samenwerkingsverband van de Europese Unie, te installeren om dit internationaal opererend smokkelnetwerk te onderzoeken³⁸⁷.

De Franse politiediensten informeerden hun Belgische collega's in het kader van dit JIT-onderzoek dat ze een gerechtelijk onderzoek voerden naar een organisatie van voornamelijk Koerdische mensensmokkelaars die opereerden vanuit het kamp Tétéghem wat intensief gebruikt werd als verzamelplaats voor personen die naar Groot-Brittannië willen gesmokkeld worden. Ze rapporteren: "In deze wildernis zijn verschillende kampen opgetrokken door één of meerdere organisaties van smokkelaars. Tétéghem betreft een voorheen opengestelde parking langsheen de E40 autosnelweg richting Calais. De parking werd door de Franse overheden afgesloten

maar het daarachter gelegen meer en de dichtbegroeide omgeving errond blijken een ideale uitvalsbasis voor deze mensensmokkelaars. De te smokkelen personen (kandidaten op weg naar Groot-Brittannië) dienen er te verzamelen en verblijven vaak verschillende nachten in dit kamp, in zelfgemaakte tentjes, achtergelaten houten chalets en dergelijke. 's Avonds verzamelen de smokkelaars er de mensen waarvan de betaling geregeld werd. Ze worden in bestelwagens verstopt waarmee deze mensensmokkelaars dan de grens met België overrijden en hen afzetten op verschillende Belgische parkings langsheen de E40 autosnelweg. Onderzoek toont dat er tot drie keer heen en weer gereden wordt met deze bestelwagens. Eens alle gesmokkelden zich op de betreffende parkings bevinden, zorgen de smokkelaars ervoor dat ze kunnen inklimmen in vrachtwagens waarvan de chauffeurs aldaar overnachten. Onderzoek toont dat voornamelijk de parkings Mannekensvere, Oudenburg/Westkerke en Jabbeke worden gebruikt door deze organisatie. Een aantal van deze Koerdische verdachten verblijft zelf op België. Er wordt veelal gebruikt gemaakt van Britse oproepnummers en Britse voertuigen."

De Franse politie maakte ook processen-verbaal met de smokkelintercepties over: Loon-Plage, Frankrijk, omstreeks 12.00 uur, 16 personen van Iraanse, Syrische, Iraakse en Vietnamese nationaliteit worden aangetroffen in een oplegger met Duitse nummerplaat (...) en bestuurd door de genaamde (...). De opgepakte personen zijn (...). De oplegger betreft een koelwagen. Bij het aantreffen van de gesmokkelden bedroeg de temperatuur in de koelwagen 5° Celsius. De chauffeur had zijn reguliere rust genomen op de parking in Jabbeke. Uit verklaringen van de gesmokkelden blijkt dat zij vervoerd werden naar de parking in een bestelwagen."

De Belgische justitie heeft op basis van een succesvolle rechtshulpverzoek met Nederland informatie ingewonnen over de smokkelaars die in Nederland actief waren. Ze konden geïdentificeerd en aangehouden worden. In een telefoongesprek beweerde een smokkelaar dat hij in Nederland "iemand kende bij de 'Immigratie' en smeergeld betaalde aan de veiligheidsagenten."

d) Slachtoffers

De slachtoffers waren voornamelijk Indische mannelijke sikhs. Hieronder bevonden zich ook minderjarigen.

Gezinsmokkel

In hun telefoongesprekken communiceerden de smokkelaars dat families meer moesten betalen:

³⁸⁷ Zie best practices, dit deel, volgend hfst.

"703 vraagt of 124 plaats heeft in België voor de families, 124 antwoordt bevestigend, 703 vraagt naar de prijs, 124 zegt dat de families duurder zijn omdat de kinderen moeilijker zijn." In een ander gesprek was er sprake van een smokkeltransport van vier personen onder wie een tienjarig kind.

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen

Een proces-verbaal maakte melding van een vechtpartij tussen een smokkelaar en drie minderjarigen. Hierbij werd een vijftienjarige jongere geslagen met een broeksriem omdat de smokkelaar geld van hem eiste.

In een telefoongesprek vroeg de hoofdbeklaagde meer uitleg over de meisjes die ze onderweg achtergelaten hadden na een conflict met een smokkelaar: "124 (hoofdbeklaagde) is kwaad omdat de anderen vaak naar die meisjes gebeld hebben en dat ze hen in verwarring hebben gebracht, 124 zegt dat zij hen nog eventjes gaan zoeken en als het hun niet lukt gaan ze gewoon naar huis keren, 901 zegt dat ze die twee meisjes van de bestelwagen gehaald hebben en naar de "jungle" gebracht om hen te laten instappen, maar die twee meisjes hebben gedreigd om naar de politie te bellen en dat zij hen uit woede ergens op de autosnelweg afgezet hebben. 124 zegt dat X hen bedreigd heeft om hen te onthoofden, 901 zegt dat het niet zo is."